

འབྲུག་གི་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༥ ཅན་མ།

Biosafety Act of Bhutan 2015

SPEAKER

ཨེན་ཨེ་མི/འི་(ཨེས་ལཱ) ༢༠༡༥/ ༢༧

སྤྱི་ཚེས་ ༢༣.༡.༢༠༡༥ ལཱ

༡ མི་ཇེ་མོ་ནམ་སྐོན་པོ་མཚོགས་ལཱ། འབྲུག་གི་སྤྱི་ཚོགས་གཉིས་པའི་ ཚོགས་ཐེངས་ ༥ པའི་ནང་ཆ་འཛོགས་ལཱ་པའི་ **འབྲུག་གི་སྤྱི་ཚོགས་པ** ལཱ་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༥ ཙན་མ་འདི་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆའི་ཞབས་ལས་ རང་ལུགས་གནམ་ལོ་ཤིང་མོ་ལུགས་ལོ་སྟོན་ ལཱ་པའི་ཚེས་ ༧ ལཱ་འཇམ་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ཟླ་ ༡ པའི་ཚེས་ ༢༠ ལཱ་ བསྐྱར་སྤྱོད་ཀྱི་བཀའ་འགྲུལ་གནང་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་ དེར་ལྷན་ འགག་གོ་རྟོང་སའམ་ དང་ལེན་རྩལ་མཐུན་མཛད་དགོ་པ་བཅས་། རང་ལུགས་གནམ་ལོ་ཤིང་མོ་ལུགས་ལོ་སྟོན་ ལཱ་པའི་ཚེས་ ༡ ལཱ།

(འཇིགས་མེད་བཟང་པོ་)
ཚོགས་དཔོན།

- ༡. གཞུང་སྲོད་དབུ་ལྷིད་མི་ཇེ་སྐོན་ཚེན་མཚོགས་ལཱ། སྐོན་སྐོན་མ།
- ༢. འབྲུག་གི་མི་ཇེ་ཁྲིམས་སྤྱི་ཚོགས་པོ་མཚོགས་ལཱ།
- ༣. རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་སྤྱིའི་མི་ཇེ་ཁྲིམས་ཚོགས་ལཱ།
- ༤. མངའ་བདག་དུང་ཚོན་མཚོགས་ལཱ། སྐོན་ལུ་འི་ཚེད།
- ༥. རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུའི་ཡོངས་ཁྲབ་དུང་ཚོན་ལཱ།
- ༦. རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་སྤྱིའི་ཡོངས་ཁྲབ་དུང་ཚོན་ལཱ།

མཚན་བརྗོད།

ཨོ་སྐྱེ།

ཅ་གསུམ་ཀུན་འདུས་རྒྱུ་འཛིན་གྱི་ཇེ། །
འཆི་མེད་རིག་འཛིན་གྲུབ་པ་ཡོངས་ཀྱི་གཙོ། །
སྣང་སྲིད་དབང་བསྐྱར་པ་རྒྱ་ཀླ་ར་ཡིས། །
བསྐྱུ་མེད་བདེན་མཐུས་དང་འདིར་ཤིས་པ་སྦྱོལ། །
ཚོས་དང་ཚོས་མིན་འབྱེད་པའི་སློབ་ལ་ཞིང། །
འཇིག་རྟེན་ལེགས་ཉེས་བྲུང་དོར་རྒྱབ་སྐྱར་མཁམ། །
རང་འདོད་ཁོ་ནར་བརྩོན་པའི་དུས་སྐབས་འདིར། །
བཟང་རན་ཁྲིམས་ཀྱིས་མ་དབྱེ་ཐབས་གཞན་ཅི། །
རིག་གསར་ཐབས་མཁས་སྐྱེ་མའི་འཕྲུལ་འཁོར་ལས། །
བྱུང་བའི་སྲོག་ལྡན་རྣམས་སུ་གྲུབ་པ་ཀུན། །
སྦོད་བརྟུང་གཉིས་ཀར་ཁེ་ཉེན་རྒྱ་ཆེ་བས། །
ལག་ལེན་ཤོག་ངོས་ཁྲིམས་སུ་བཅས་འདི་མཚར། །
མཐོན་པའི་གོ་གནས་རིག་འོར་དཔལ་མཆིས་ཀྱང། །
རྒྱ་འབྲས་བདེན་པར་ཡིད་ཆེས་མ་འཛིན་པའི། །
ལས་མཐའ་ལོག་པའི་གནས་དུས་ཐ་མ་འདིར། །
རྒྱལ་བའི་བཀའ་ལས་བཙན་པོའི་ཁྲིམས་འདི་མཚོག། །
དེ་ཕྱིར་ཞི་བདེའི་རྩ་བ་ཁྲིམས་ཡིན་པས། །
སྐྱེ་ལྡན་ཉེན་སྲུང་བཅའ་ཁྲིམས་མཚན་གནས་ཅན། །
རྟགས་བརྒྱད་གྲངས་སུ་ལེ་ལུར་བཅད་པ་འདི། །
ཀུན་གྱིས་རྩལ་བཞིན་ལག་ལེན་མཛད་པར་ལུ། །

CONTENTS

Title	Pages
Preamble	1
Chapter I : Preliminary.....	2
Chapter II : Organization of Biosafety Administration.....	3
Chapter III : Principle and Prohibitions	8
Chapter IV : Risk Assessment, Management and Communication.....	10
Chapter V : Labeling and Compliance Monitoring	11
Chapter VI : Public Awareness and Access to Information	13
Chapter VII : Liability, Compensation, Enforcement and Penalties	14
Chapter VIII : Miscellaneous.....	20

དཀར་ཆག།

དོན་ཚན།

ཤོག་གྲངས།

དོ་སྲོད།.....	༡
ལེའུ་དང་པ། སྲོན་བཟོད།.....	༢
ལེའུ་གཉིས་པ། སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་བདག་སྐྱོང་གི་ལས་ཚོགས།.....	༣
ལེའུ་གསུམ་པ། གཞི་རྩ་དང་བཀག་ཆ།.....	༤
ལེའུ་བཞི་པ། ཉེན་ལ་དབྱེ་ཞིབ་དང་འཛིན་སྐྱོང་བརྟེན་དོན།.....	༡༠
ལེའུ་ལྔ་པ། མིང་བྱང་བཏགས་ནི་དང་གིས་ལུ་གནས་མ་གནས་ལྟ་རྟོག་འབད་ནི།.....	༡༡
ལེའུ་དྲུག་པ། མི་དམངས་ལོ་རྒྱུ་ལྟུང་དང་གནས་ཚུལ་གྱི་ལྟ་སྲོད།.....	༡༣
ལེའུ་བདུན་པ། ཉེས་འཁྲི་དང་རྐྱེད་འཐུས་བསྟར་སྲོད་ཉེས་ཆད།.....	༡༥
ལེའུ་བརྒྱད་པ། ལྷ་ཚོགས་དཔོངས་དོན།.....	༢༠

PREAMBLE

WHEREAS, the Constitution of the Kingdom of Bhutan provides for the protection, conservation and safeguarding of biodiversity in the country;

WHEREAS, the Royal Government of Bhutan has a precautionary policy concerning genetically modified organisms;

WHEREAS, such policy was adopted to protect the rich domestic and wild biodiversity of Bhutan, promote the nation's food and nutrition security and safeguard the animals and human health, and

AND WHEREAS, Bhutan is a party to the Cartagena Protocol on Biosafety to the Convention on Biological Diversity;

Parliament of Bhutan hereby enacts the Biosafety Act of Bhutan 2015 on the 24th day of the 3rd month of the Wood Female Sheep year of the Bhutanese calendar, corresponding to the 12th day of May, 2015 as follows:

དོན་མཛད།

དེ་ཡང་ འབྲུག་གི་ཙུང་ལྷན་ཚུ་མའི་ནང་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྐྱེ་ལྷན་རིགས་སྤེལ་ཉེན་སྐྱོབ་དང་
ཉེན་སྲུང་ ཉེན་སྲུང་ཚུ་འབད་དགོཔ་སྤོལ་ཡོད་པ་དང་།

དེ་ཡང་ འབྲུག་རྒྱལ་གཞུང་གིས་ རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྷན་ (GMOs)
གྱི་སྐོར་ལས་ སྤོལ་འགོག་གི་སྲིད་བྱས་ཡོད་པ་ཨིན།

དེ་ཡང་ དེ་བཟུམ་མའི་སྲིད་བྱས་འདི་ཡང་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཁོད་ བླགས་ཚལ་གྱི་སྐྱེ་
ལྷན་རིགས་སྤེལ་གང་མང་ཡོད་མི་སྲུང་སྐྱོབ་འབད་ནི་དང་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཟ་ཆས་དང་ཟས་བཟུང་
ཉེན་སྲུང་ཡར་བྲག་གཏང་ནི་དང་ བེམས་ཅན་དང་ མི་གི་འཕྲོད་བཞེན་སྲུང་འཛིན་འབད་ནི་གི་
དོན་ལུ་ཆ་འཛོག་འབད་ཡོད་པ་ཨིན།

དེ་ཡང་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ སྐྱེ་ལྷན་རིགས་སྤེལ་མཐུན་གོས་ཀྱང་ཡོད་པའི་ སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་
སྲུང་སྐོར་ལས་ ཀར་ཀ་ཉེ་ན་གི་དབྱེད་གཞིའི་གན་འཛིན་གྱི་ཙུང་ལྷན་ཨིན་མཁའ་ལས།

འབྲུག་གི་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༥ ཅན་མ་འདི་ རང་ལུགས་གནམ་ལོ་ ཤིང་
མོ་ལུག་ལོ་ ༣ པའི་ཚེས་ ༢༤ ལུ་འཇམ་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ཟླ་ ༥ པའི་ཚེས་ ༡༢ ལུ་
འབྲུག་གི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་ གཤམ་གསལ་ལྟར་ཆ་འཛོག་མཛེད་གྲུབ།

CHAPTER I PRELIMINARY

Title, Extent and Commencement

1. This Act shall:
 1. Be called the Biosafety Act of Bhutan 2015;
 2. Come into force on the 4th day of the 6th month of the Wood Female Sheep Year of the Bhutanese calendar, corresponding to the 20th day of July 2015; and
 3. Extend to the whole of Bhutan.

Scope

2. This Act shall apply to:
 1. All genetically modified organisms;
 2. Products derived from genetically modified organisms;
 3. All stages of import, export, and direct use of products that have genetically modified content within the Kingdom.
3. This Act shall not apply to:
 1. Traditional and domestic methods of animal and plant breeding;
 2. Traditional and domestic exchange and sale of local seeds, plants, and livestock;

ལེའུ་དང་པ། སྡོམ་བཟོ་དང་།

མིང་གནས་དང་ འགོ་འཇུག་ལ་ ལུ་བཟང་།

༡. བཅའ་ཁྲིམས་འདི།
 ༡. འབྲུག་གི་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༥ ཅན་མ་ཟེར་བཟོ་དགོ།
 ༢. རང་ལྷགས་གནས་ལོ་ཤིང་མོ་ལྷག་ལོ་ ༧ པའི་ཚེས་ ༤ ལུ་འཇུག་གི་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ༧ པའི་ཚེས་ ༢༠ ལས་འགོ་བཟུང་སྟེ་བསྟར་སྦྱོང་འབད་དགོ།
 ༣. འབྲུག་གི་ས་ཁྱོན་ཡོངས་ལུ་ལུ་བཟང་དགོ།

ལུ་བཟང་།

༡. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་གིས་ གཤམ་གསལ་ལུ་སྦྱོར་འཇུག་འབད་དགོཔ་འདི་ཡང་།
 ༡. རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྷན་གར་དང་།
 ༢. རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྷན་ཚུ་ལས་གྲུབ་མི་འཐོན་སྐྱེད་ཚུ།
 ༣. ཅན་འབྲེན་དང་ཕྱིར་ཚོང་གི་གནས་རིམ་ཚམ་ཉམ་དང་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ འཁོད་ལུ་ རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་ཟས་སྐྱ་ཡོད་མི་ཐོན་སྐྱེད་ཐང་ ཀར་དུ་བཀོལ་སྦྱོང་འབད་ནི།
༢. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་གིས་འཇུག་ནི་མེད་མི་འདི་ཡང་།
 ༡. མེམས་ཅན་དང་ སྐྱེ་ཤིང་གི་ སྤར་སྲོལ་དང་ནང་འཁོད་ཀྱི་ རིགས་སྤེལ་ཐབས་ ལམ།
 ༢. ས་གནས་ཀྱི་སོན་རིགས་དང་ སྐྱེ་ཤིང་ སྐོ་ནོར་གྱི་རིགས་ཚུ་ སྤར་སྲོལ་དང་ ཅན་འཁོད་བརྗེ་སོར་དང་ ཉོ་བཅོང་།

3. Gene sequencing, tissue culture, and other similar methods, which do not involve the use of modern biotechnology; and
4. Products derived from genetically modified organisms for pharmaceuticals for human and veterinary use.

Repeal

4. Any provision of law, rule or regulation, government directive, circular or announcement related to biosafety that is inconsistent with this Act is hereby superseded.

CHAPTER II ORGANIZATION OF BIOSAFETY ADMINISTRATION

National Biosafety Board

5. This Act hereby establishes a Board, to be known as the National Biosafety Board which shall consist of the following members:
 1. the Minister responsible for Ministry of Agriculture and Forests, who shall serve as the Chairperson;
 2. The head of:
 - a. relevant departments and agencies under the Ministry of Agriculture and Forests;
 - b. the Department of Public Health, Ministry of Health;
 - c. the Department of Trade, Ministry of Economic Affairs;

- ੩. དེང་སང་གི་སྐྱེ་ལྗན་འཕུལ་རིག་ (Modern Biotechnology) ལག་ལེན་འཐབ་མ་དགོ་པའི་རིགས་རྒྱན་དབྱེ་དབྱེད་དང་ ཅ་རྒྱས་འཕེལ་སྐྱེད་ དེ་བརྒྱུ་མའི་ཐབས་ལམ་གཞན་ཚུ།
- ੯. མི་དང་ སེམས་ཅན་ཚུ་ལུ་ལག་ལེན་འཐབ་ནིའི་དོན་ལུ་ རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྗན་ལས་གྲུབ་མི་སྣེ་རིགས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ།

ཆ་མེད།

- ੯. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དང་འབྲེལ་ཆགས་མེད་མི་ སྐྱེ་ལྗན་ཉེན་སྲུང་དང་འབྲེལ་བའི་ ཁྲིམས་ཡངན་ བཅའ་ཡིག་ སྒྲིགས་གཞི་ གཞུང་གི་བཀོད་རྒྱ་ རྩལ་བསྐྱུགས་ གསལ་བསྐྱུགས་ཚུ་གི་དགོངས་དོན་ཚུ་ཆ་མེད་འགྲོམ་ཡིན།

ལེའུ་གཉིས་པ།

སྐྱེ་ལྗན་ཉེན་སྲུང་བདག་སྐྱོང་གི་ལས་ཚོགས།

རྒྱལ་ཡོངས་སྐྱེ་ལྗན་ཉེན་སྲུང་བཀོད་ཚོགས།

- ༤. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་སྐྱེ་ལྗན་ཉེན་སྲུང་བཀོད་ཚོགས་ཟེང་མི་ བཀོད་ཚོགས་ཅིག་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ འཕུས་མི་ཚུ་གཤམ་གསལ་ལྟར་དུ་ཡིན།
 - ༡. ཞི་འཛིན་སྐྱེ་ སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག་གི་སློབ་པོ་དང།
 - ༢. གཤམ་གསལ་ཡིག་ཚང་གི་འགོ་འཛིན་ཚུ་
 - (༧) སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག་འོག་གི་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་དང་ལས་སྡེ་ཚུ་དང།
 - (༨) གསོ་བ་ལྷན་ཁག་འོག་གི་ མི་དམངས་གསོ་བའི་ལས་ཁུངས།
 - (༩) བསྟན་རྒྱས་ལྷན་ཁག་འོག་གི་ ཚོང་འབྲེལ་ལས་ཁུངས།

- d. the Department of Revenue and Customs, Ministry of Finance;
 - e. the Bureau of Law and Order, Ministry of Home and Cultural Affairs;
3. One high-level representative from the National Environment Commission; and
 4. One high-level representative from the Bhutan Chamber of Commerce and Industry.
6. The Board is the highest decision making body for issues related to biosafety. The Board shall exercise the jurisdiction and powers and discharge the mandates conferred or imposed by or under this Act.
 7. The Head of the Bhutan Agriculture and Food Regulatory Authority shall serve as the Member Secretary of the Board.

Mandate of the Board

8. The Board shall:

1. Periodically review and recommend to the Royal Government on the national biosafety policy;
2. Endorse rules and regulations pertaining to the implementation of this Act;
3. Approve overall plans and programmes of the agencies involved in the administration of the biosafety related activities;

- (ང) དདུལ་ཕྱིས་ འོང་འབབ་དང་ཅ་དམ་ ལས་ཁུངས།
- (ཅ) ཉན་སྲིད་དང་ཕྱོལ་འཛིན་ལྷན་ལག་འོག་གི་ བཀའ་ཁྲིམས་བཀོད་འཛིན།
- ༣. རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་ལྷན་ཚོགས་ལས་ ཆེ་མཐོའི་ངོ་ཚབ་གཅིག།
- ༤. འབྲུག་ཚོང་དང་བཟོ་སྐྲུ་ཚོགས་སྡེ་ལས་ ཆེ་མཐོའི་ངོ་ཚབ་གཅིག།
- ༥. བཀོད་ཚོགས་འདི་ རྐྱེན་ལྡན་ཉེན་སྲུང་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཚུ་གི་སྐོར་ལས་ གྲོས་
ཐག་བཅད་མི་འདུས་ཚོགས་མཐོ་ཤོས་ཅིག་ཡིན། བཀོད་ཚོགས་ཀྱིས་བཅའ་ཁྲིམས་
འདི་གིས་སྤྱོད་མི་ ཡངན་ བཀའ་མི་ ཡངན་ འདི་གི་འོག་ལུ་ཡོད་མི་བྱབ་དབང་དང་
དབང་ཚད་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་དང་འགན་དབང་ཚུ་གྲུབ་དགོ།
- ༦. འབྲུག་སོ་ནམ་དང་ཟ་ཆས་ཁྲིམས་དོན་དབང་འཛིན་གྱི་ འགོ་འཛིན་འདི་ བཀོད་ཚོགས་
ཀྱི་ འཐུས་མི་དྲུང་ཆེན་སྡེ་ལྷན་ལུ་དགོ།

བཀོད་ཚོགས་ཀྱི་འགན་དབང་།

- ༡. **བཀོད་ཚོགས་ཀྱིས།**
 - ༡. རྒྱལ་ཡོངས་སྐྱེ་ལྡན་ཉེན་སྲུང་གི་སྲིད་བྱས་འདི་ དུས་རིམ་བཞིན་དུ་ བསྐྱར་
ཞིབ་འབད་དེ་ རྒྱལ་གཞུང་ལུ་གོས་འདེབས་སུལ་དགོ།
 - ༢. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་བསྐྱར་སྤྱོད་འབད་ནི་དོན་ལུ་ བཅའ་ཡིག་དང་སྤྲིམས་གཞི་ཚུ་
ཆ་འཛོག་གྲུབ་དགོ།
 - ༣. རྐྱེན་ལྡན་ཉེན་སྲུང་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་དོན་ཚུ་འདི་བདག་སྤྱོད་ནང་འབྲེལ་བ་ཡོད་
པའི་ལས་སྡེ་ཚུ་གི་ སྤྱིར་བསྐོས་འཆར་གཞི་དང་ལས་རིམ་ཚུ་འདི་གནད་བ་གྲུབ་
དགོ།

4. Ensure smooth coordination among the stakeholder agencies in the implementation of the provisions of this Act;
5. Approve mechanisms and procedures to address any intentional or unintentional transboundary movement of genetically modified organism into the Kingdom;
6. Serve as an appellate body to address grievances expressed by any person or corporation against the decision of the Authority;
7. Make decisions on the approval of genetically modified organisms and/or products derived from genetically modified organisms; and
8. Oversee the performance of the Authority on matters related to administration of biosafety activities.

Meetings of the Board

9. The Board may make procedure for the scheduling and conduct of its meeting and the procedures to be followed at its meetings; it shall meet at least twice a year, and as and when required.

༤. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དགོངས་དོན་ཚུ་བསྟར་སྤྱོད་འབདམ་ད་ ཁེ་གྲོང་ཡོད་པའི་
ལས་སྡེའི་ཚུའི་བར་ན་ མཉམ་འབྲེལ་ཚུ་ལེགས་ཤོམ་སྤེལ་ཡོད་པ་དེས་གཏན་བཟོ་
དགོ།
༥. རྒྱལ་ཁབ་ནང་ རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློབ་ལྗན་གྱི་རིགས་ མནོ་
བཞིན་བསམ་བཞིན་དུ་ ཡངན་ མ་ཤེས་མ་མཐོང་པར་ ས་མཚམས་ཡན་ཚུན་
རྒྱན་འགྲུལ་གང་རུང་གི་དཀའ་ངལ་སེལ་ཞིའི་ཐབས་རིག་དང་བྱ་སྐྱོད་ཚུའི་གནང་
བ་ཀྱུ་བ་དགོ།
༦. དབང་འཛིན་གྱི་གྲོས་ཐག་གུར་ མི་ངོ་ ཡངན་ ལས་འཛིན་གང་རུང་ཅིག་གིས་
སློ་ལ་མ་ཚོགས་སྤེལ་བཀོད་མི་ཚུ་སེལ་མི་མཐོ་གཏུགས་འདུས་ཚོགས་སྤེལ་བྱུག་ལུ་
དགོ།
༧. རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློབ་ལྗན་ དང་ཡངན་ རིགས་རྒྱན་
འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློབ་ལྗན་ལས་འབྱུང་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་གནང་བ་ཀྱུ་བ་
ཞིའི་གྲོས་ཐག་བཅད་དགོ།
༨. རྒྱེ་ལྗན་ཉེན་སྲུང་གི་ལས་རིགས་ཚུའི་བདག་སྐྱོང་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཚུ་
གུར་ དབང་འཛིན་གྱི་ལས་དོན་གྱི་ལཱ་བཀོད་རྒྱུ་བ་དགོ།

བཀོད་ཚོགས་གྱི་ཞལ་འཛོམས།

༡. བཀོད་ཚོགས་གྱིས་ ཞལ་འཛོམས་གྱི་དུས་རིམ་དང་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཞི་གི་བྱ་རིམ་
བསྐྱིལ་ནི་དང་ ཞལ་འཛོམས་ནང་ལག་ལེན་འཐབ་དགོ་པའི་བྱ་བའི་གནད་སྤྱོད་ཚུ་བཟོ་
ཚོག་ནི་དང་ འདི་ཡང་ཉུང་ཤོས་ལོ་གཅིག་ལུ་ ཚར་གཉིས་རེ་དང་ དགོས་མཁོ་དང་
བསྟུན་ཏེ་ཚོགས་དགོ།

10. Where the Board so authorizes, the representatives of government organizations and agencies, as well as industry and consumer groups, may attend meetings of the Board but may not vote.
11. The quorum for holding meeting of the Board shall be two-third of its total members.
12. Any decisions taken by the Board shall be based on simple majority.
13. In case of equal votes, the Chair shall cast the deciding vote.

Bhutan Agriculture and Food Regulatory Authority

14. The Bhutan Agriculture and Food Regulatory Authority is the national competent authority for the implementation and enforcement of this Act and all other biosafety related activities in the Kingdom.

The Authority shall:

1. Develop and review periodically the rules and regulations for effective implementation of this Act;
2. Develop and adopt standards, forms, codes of practice, and other tools as necessary, for the administrative

10. བཀོད་ཚོགས་ཀྱིས་གནང་བ་སྔོན་པའི་སྐབས་ལུ་ གཞུང་གི་ལས་ཚོགས་དང་ ལས་སྡེ་
དེ་བཟུམ་སྡེ་བཅོ་གྲངས་ ཉེ་སྔོན་པའི་སྡེ་ཚན་ཚུའི་ངོ་ཚབ་ཚུ་གིས་ བཀོད་ཚོགས་ཀྱི་
ཞལ་འཛུམས་ནང་གྲལ་གཏོགས་འབད་ཚོག་ནི་ཡིན་རུང་ ཚོགས་རྒྱན་བསྐྱར་མི་ཚོགས།
11. བཀོད་ཚོགས་ཀྱི་ཞལ་འཛུམས་ཚོགས་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཚོགས་གངས་འདི་འབྲུས་མི་
ཡོངས་བསྐྱེམས་ཀྱི་གསུམ་དུ་གཉེས་དགོ།
12. བཀོད་ཚོགས་ཀྱིས་གོས་ཐག་ག་ཅི་རང་བཅད་རུང་ མང་མོས་ཀྱི་ཐོག་ལས་ཐག་བཅད་
དགོ།
13. ཚོགས་རྒྱན་འདྲ་མཉམ་འཐོན་པའི་སྐབས་ལུ་ ཞི་འཛིན་གྱིས་ཐག་བཅད་ཀྱི་ཚོགས་རྒྱན་
བསྐྱར་དགོ།

འབྲུག་སོ་ནམ་དང་ཟ་ཆས་ཁྲིམས་དོན་དབང་འཛིན།

1. འབྲུག་སོ་ནམ་དང་ཟ་ཆས་ཁྲིམས་དོན་དབང་འཛིན་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལག་ལེན་
དང་བསྐྱར་སྔོན་འབད་ནི་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་དོན་
གཞན་ག་ར་གི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ཚད་ལྷན་དབང་འཛིན་ཡིན།

དབང་འཛིན་གྱིས།

1. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ཚུལ་མཐུན་བསྐྱར་སྔོན་འབད་ནི་དོན་ལུ་ བཅའ་ཡིག་དང་
སྐྱིགས་གཞི་ཚུ་བཅོ་དགོཔ་དང་ རུས་རིམ་བཞིན་རུ་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དགོ།
2. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དང་འདིའི་ བཅའ་ཡིག་དང་སྐྱིགས་གཞི་ཚུ་བསྐྱར་སྔོན་
འབད་ནི་དོན་ལུ་དགོཔ་འདི་ གནས་ཚད་དང་ འབྲི་ཤོག་ ལག་ལེན་གྱི་རྣམ་

processes required to implement this Act and its Rules and Regulations;

3. Establish technical working groups from relevant agencies to advice on technical and scientific aspects of issues related to biosafety as and when needed;
4. Establish emergency response system for biosafety related emergency preparedness and response;
5. Coordinate planning and implementation of overall plans and programmes on biosafety among various stakeholder agencies;
6. Maintain records of the Board meetings and the decisions made;
7. Implement decisions of the Board;
8. Collect fines under this Act and keep detailed records regarding all warnings and penalties imposed, including whether the level of penalties is linked to the seriousness of the offence;
9. Resolve administrative appeals lodged against official decisions and actions taken under this Act;
10. Manage information in the Bhutan Biosafety Clearing House and ensure that mechanisms are in place to communicate matter related to biosafety in the Kingdom;

གཞག་ དེ་ལས་དགོས་མཁོ་དང་བསྐྱེད་ཏེ་མཁོ་ཆས་གཞན་ཚུ་བཟོ་སྡེ་ ཆ་
འཛོག་སྲུབ་དགོ།

༣. དགོས་མཁོ་དང་འཕྲིལ་ཏེ་ སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་གི་གནད་དོན་ཚུ་དང་འབྲེལ་བའི་
ཁྱད་རིག་དང་ ཚན་རིག་གི་བསྐྱབ་སྟོན་བྱིན་ཞིའི་དོན་ལུ་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་
ཚུ་ལས་ ཁྱད་རིག་ལས་བྱེད་སྡེ་ཚན་ཚུ་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོ།

༤. སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་དང་འབྲེལ་བའི་སློབ་འབྲུར་གྱི་ག་སྐྱིག་དང་གཞི་བཙུགས་ལེན་གྱི་དོན་ལུ་
སློབ་འབྲུར་གཞི་བཙུགས་ལམ་ལུགས་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོ།

༥. སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་གི་སྤྱིར་བཙུན་ལས་འཆར་གཞི་དང་ལས་རིམ་ཚུ་ འཆར་གཞི་
བཙུགས་ཞི་དང་བསྐྱར་སྤོང་འབད་ཞིའི་དོན་ལུ་ ལེ་སྐྱོང་ལས་སྡེའི་སོ་སོའི་བར་
ན་མཉམ་འབྲེལ་འབད་དགོ།

༦. བཀོད་ཚོགས་གྱི་ཞལ་འཛོམས་ཚུ་དང་ འདི་ནང་གི་སྐོས་ཐག་ཚུའི་ཐོ་དེབ་ཚུ་
འཛིན་སྐྱོང་འབད་དགོ།

༧. བཀོད་ཚོགས་གྱི་སྐོས་ཐག་ཚུ་བསྐྱར་སྤོང་འབད་དགོ།

༨. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་གི་ཉེས་ཚད་ཚུ་བསྐྱེད་ལེན་འབད་དགོཔ་དང་ ཉེས་
ཁྲིམས་གྱི་ཚད་གཞི་དང་གཞེད་འགེལ་གྱི་ཚབས་ཆེ་ཉིད་ཚུ་འབྲེལ་མཐུན་ཡོད་
མེད་སྐོར་ཚུན་པའི་ ཉེན་བརྒྱུད་དང་ཉེས་ཁྲིམས་བཀའ་མི་ཚུའི་ཐོ་དེབ་ལ་གསལ་
སྡེ་བཞག་དགོ།

༩. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་གི་གཞུང་འབྲེལ་སྐོས་ཐག་དང་ བྱ་ལེན་འཐབ་ཡོད་
མི་ཚུའི་གཞི་བཙུགས་སྡེ་སྲུབ་ཡོད་པའི་ བདག་སྐྱོང་མཐོ་གཏུགས་ཚུ་སེལ་དགོ།

༡༠. འབྲུག་གི་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་གནས་སྲུང་ལྟེ་བ་ནང་ གནས་ཚུལ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་
ཞི་དང་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ག་ཅི་རང་
ཡིན་ཚུར་ གནས་ཚུལ་བརྒྱུད་དོན་སྤོང་ཞི་དང་ བསམ་འཆར་ལེན་ཞི་གི་དོན་ལུ་
ཐབས་རིག་ཚུ་ངེས་གཏན་བཟོ་དགོ།

11. Advise the Board and the Government and inform the general public about initiatives, conditions and developments in the field of the use of modern biotechnology as well as the social, ethical, technical and technological, scientific and other aspects on genetically modified organisms and products derived from genetically modified organisms;
12. Advocate and create public awareness activities on biosafety; and
13. Assess the implementation of the Act on a regular basis and as and when necessary recommend amendments to the Board.

CHAPTER III PRINCIPLE AND PROHIBITIONS

Precautionary principle

16. All persons exercising functions, powers and duties under this Act shall take into account the need for caution in managing the risks of adverse effects to biological diversity, the environment, human and animal health, particularly where there is scientific or technical uncertainty about those effects.

- ੧੧. རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྷན་ཚུ་དང་ རིགས་རྒྱན་འགྱུར་
 བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྷན་ཚུ་ལས་ལྷུང་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་འི་ དེང་སང་གི་སྐྱེ་
 ལྷན་འཕྲུལ་རིག་ལག་ལེན་གནས་སྤངས་ཀྱི་ ཐབས་ལམ་དང་ ཆ་རྒྱུན་ གོང་
 འཕེལ་ཚུ་འོློར་ལས་དང་ མི་སྡེ་དང་ ཀྱུན་སྡོད་ རྒྱད་རིག་ འཕྲུལ་རིག་
 ཚན་རིག་ འཆར་སྤང་གཞན་ཚུ་གི་སློར་ལས་ བཀོད་ཚོགས་དང་གཞུང་ལུ་
 བསྐྱབ་སློན་འབད་དགོ་པ་དང་ སྤྱིར་བཏང་མི་དམངས་ལུ་ བརྗེས་འབད་དགོ།
- ੧੨. སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་གི་སློར་ལས་ མི་དམངས་ཀོ་དོན་ཁུབ་སྤེལ་གྱི་ལས་དོན་ཚུ་སྐྱུལ་
 རྒྱབ་འབད་ནི་དང་ གསར་བཟོ་འབད་དགོ།
- ੧੩. བཅའ་ཁྲིམས་བསྟར་སྡོད་འབད་ནི་འི་ནང་དུས་ཐོག་གི་བརྟུག་ཞིབ་འབད་དགོ་པ་
 དང་ དགོས་མཁོ་དང་འཁྲིལ་བཀོད་ཚོགས་ལུ་ འཕྲི་སློན་གྱི་གོས་འདེབས་
 སུལ་དགོ།

ལེའུ་གསུམ་པ།
གཞི་རྩ་དང་བཀག་ཆ།

ཉེན་བསྐྱུལ་གྱི་གཞི་རྩ།

੧੫. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དང་འཁྲིལ་ཉེ་ བྱ་སློད་དང་ དབང་ཚད་ འགན་འཁུར་ཚུ་ལག་ལེན་
 འཐབ་མི་ མི་རོག་ར་གིས་ སྐྱེ་ལྷན་རིགས་སྤྱང་དང་ མཐའ་འཁོར་ མི་དང་སེམས་
 ཚན་གྱི་འཕྲོད་བསྟེན་ དམིགས་བསལ་དུ་འགྱུར་བ་དེ་ཚུ་གི་སློར་ལས་ཚན་རིག་ ཡངན་
 རྒྱད་རིག་གི་དེས་ཉིག་མེད་མི་ཚུ་ལུ་ ལུས་ཉེས་གྱི་གཞོན་པ་འབྱུང་ནི་གི་ཉེན་ཁ་ཚུ་འཛིན་
 སྡོང་འཐབ་ནི་དང་ཉེན་བརྗེས་དགོ་པའི་ བརྗེས་འབད་དགོ།

17. Persons responsible for handling, transport, use and import of products derived from genetically modified organisms shall ensure that the conditions stated in this Act and in Rules and Regulations prescribed under this Act are complied with, and otherwise show due care and take reasonable measures to ensure that such activities are carried out without adverse effects on biological diversity, the environment, human and animal health.
18. In the event of potential damage caused to biological diversity, the environment, human and animal health, lack of full scientific certainty shall not be used as a reason for postponing cost-effective measures to avoid or mitigate such damage.

Prohibitions

19. The following activities are prohibited in the Kingdom:
 1. Import of any genetically modified organism capable of reproducing;
 2. Import any genetically modified biological material capable of reproducing;
 3. Transit of genetically modified organisms capable of reproducing;
 4. Intentional introduction into environment of genetically modified organisms capable of reproducing;

༡༧. རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙུག་བཏང་བའི་སློབ་ལྷན་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ འཆང་སྤྱོད་
 དང་ སྐྱེལ་འབྲེན་ བཀོལ་སྤྱོད་ བྱང་འབྲེན་འཐབ་མི་ མི་ངོ་རྒྱ་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་
 འདི་དང་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་སྤྲིགས་གཞི་ཚུ་ནང་བཀོད་མི་
 ཚུ་ཚུན་ཚུ་ལུ་ངེས་པར་དུ་གནས་དགོས་དང་ དེ་ཁར་ དེ་བརྩམ་མའི་ལས་དོན་ཚུ་ སྐྱེ་
 ལྷན་རིགས་སྣ་དང་ མཐའ་འཁོར་ མི་དང་སེམས་ཅན་གྱི་འཕྲོད་བསྟེན་ལུ་བྱུས་ཉེས་
 གྱི་གཞོན་པ་མེད་པར་འབད་ཡོད་པ་ངེས་གཏན་བཟོ་ནི་གི་དོན་ལུ་ དམ་མཐུན་གྱི་ རྒྱ་
 མཚན་ལྷན་པའི་ཐབས་ལམ་ཚུ་བཏོན་དགོ།

༡༨. སྐྱེ་ལྷན་རིགས་སྣ་དང་ མཐའ་འཁོར་ མི་དང་སེམས་ཅན་གྱི་འཕྲོད་བསྟེན་ལུ་ གཞོན་
 ཉེན་འབྱུང་བའི་སྐབས་ལུ་ གཞོན་ཉེན་སྲུང་ཐབས་ ཡང་ན་ མར་ཕབ་འབད་ནི་དོན་
 ལུ་གོང་ཚན་རན་པའི་ཐབས་ལམ་མར་འཕུད་བཞག་དགོ་པའི་རྒྱ་མཚན་འདི་ ཚན་རིག་
 རེས་ཏིག་མེད་མི་གིས་མི་བཏུབ།

བཀག་ཆ།

༡༩. རྒྱལ་ཁབ་ནང་ གཤམ་གསལ་ལས་དོན་ཚུ་ བཀག་ཆ་འབད་མ་ཞིན།
༡. ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྐྱེད་འབད་བཏུབ་པའི་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙུག་བཏང་བའི་སྐྱེ་
 ལྷན་ག་ཅི་རང་ཨིན་རུང་ བྱང་འབྲེན་འབད་ནི་དང་།
 ༢. ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྐྱེད་འབད་བཏུབ་པའི་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙུག་བཏང་བའི་སྐྱེ་
 ལྷན་རྒྱ་དངོས་ཀྱི་རིགས་ག་ཅི་རང་ཨིན་རུང་ བྱང་འབྲེན་འབད་ནི་དང་།
 ༣. ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྐྱེད་འབད་བཏུབ་པའི་ རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙུག་བཏང་བའི་
 སློབ་ལྷན་ཚུ་ བརྒྱུད་འགྲུལ་འབད་ནི།
 ༤. ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྐྱེད་འབད་བཏུབ་པའི་ རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙུག་བཏང་བའི་
 སློབ་ལྷན་གྱི་རིགས་ མཐོ་བཞུག་བསམ་བཞིན་དུ་ མཐའ་འཁོར་ནང་ གསར་
 གཏོན་འབད་ནི།

5. Any use, including contained use, of genetically modified organisms capable of reproducing; and
6. Research and development that involves genetically modified organisms capable of reproducing.

CHAPTER IV
RISK ASSESSMENT, MANAGEMENT AND
COMMUNICATION

20. Genetically modified organisms and products derived from genetically modified organisms for introduction into the Kingdom shall be subjected to risk analysis which comprises of risk assessment, management and communication.
21. Risk assessment, management and communication shall be conducted according to the standards, procedures and guidelines for risk analysis as prescribed in the Rules and Regulations.
22. Public consultation, as a component under risk communication may be conducted as deemed appropriate by the Authority.

- ༥. ཟུར་བཀག་གི་ལག་ལེན་བརྩིས་ཏེ་ ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྐྱེད་འབད་བཏུབ་པའི་
རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྷན་གྱི་རིགས་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི།
- ༦. ཡང་བསྐྱར་ཐོན་སྐྱེད་འབད་བཏུབ་པའི་ རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་
སློག་ལྷན་ཚུ་འབྲེལ་གཏོགས་ཡོད་པའི་ ཞིབ་འཚོལ་དང་གོང་འཕེལ།

ལེའུ་བཞི་པ།

ཉེན་ཁ་དབྱེ་ཞིབ་དང་ འཛིན་སྐྱོང་ བད་སྤོང།

- ༡༠. རྒྱལ་ཁབ་ནང་གསར་གཏོད་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་
སློག་ལྷན་གྱི་རིགས་དང་ རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྷན་ཚུ་ལས་གྲུབ་
པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ཉེན་ཁ་དབྱེ་ཞིབ་དང་ འཛིན་སྐྱོང་ བད་སྤོང་ཚུ་ཚུད་པའི་ ཉེན་ཁ་
དབྱེ་དཔུང་གི་དབང་ལུ་འདུ་དགོ།
- ༡༡. ཉེན་ཁ་དབྱེ་ཞིབ་དང་ འཛིན་སྐྱོང་ བད་སྤོང་འདི་ བཅའ་ཡིག་དང་སྤྱི་གསལ་གཞི་ནང་
ཚེད་དུ་བཀོད་མི་ལྟར་དུ་ ཉེན་ཁ་དབྱེ་དཔུང་གི་དོན་ལུ་ གནས་ཚད་དང་ བྱ་བའི་གནད་
སྤོང་ ལམ་སྟོན་ཚུ་དང་འཕྲིལ་ཏེ་འབད་དགོ།
- ༡༢. ཉེན་ཁ་བད་སྤོང་གི་ཆེད་ལུ་ཅིག་སྡེ་ མི་དམངས་གོས་བསྐྱུན་འདི་ཡང་ དབང་འཛིན་གྱིས་
འོས་མཚམས་ཅན་སྡེ་བརྩི་འཛོག་འབད་མི་དང་འཕྲིལ་ཏེ་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཚོགས།

CHAPTER V

LABELING AND COMPLIANCE MONITORING

Labeling

23. The labeling requirements of all approved commercial products derived from genetically modified organisms placed in the market shall be regulated according to the threshold level as prescribed in the Rules and Regulations.

Import and Export

24. Import of products derived from genetically modified organisms shall be regulated as prescribed in the Rules and Regulations.
25. The Authority may issue approval as per the applicable procedures to:
 1. Import and to carry out within the Kingdom any activity that involves products derived from genetically modified organisms, including establishment and operation of any commercial venture; or
 2. Export or re-export of products derived from genetically modified organisms from the Kingdom.

ལེའུ་ལྷ་པ།

མིང་བྱང་བཏགས་ནི་དང་ ལྷིམས་ལུ་གནས་མ་གནས་ལྷ་རྟོག་འབད་ནི།

མིང་བྱང་བཏགས་ནི།

༡༣. ཚོང་འབྲེལ་འཐབ་མི་ རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྷན་ལས་གྲུབ་པའི་གནང་བ་ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་གར་ མིང་བྱང་བཏགས་ནི་གི་དགོས་མཁེ་ཚུ་བཅའ་ཡིག་དང་སྤྲིགས་གཞི་ནང་ཚེད་དུ་བཀོད་མི་ལྟར་དུ་ ཚད་བཟུང་ཅན་གྱི་གནས་རིམ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་སྤངས་འཛིན་འབད་དགོ།

ནང་འབྲེན་དང་ཕྱིར་ཚོང་།

༡༤. རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྷན་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ནང་འབྲེན་འདི་ བཅའ་ཡིག་དང་སྤྲིགས་གཞི་ནང་ཚེད་དུ་བཀོད་མི་ལྟར་དུ་ སྤངས་འཛིན་འབད་དགོ།

༡༥. དབང་འཛིན་གྱིས་ སྤྱོད་འཇུག་ཡོད་པའི་བྱ་སྤོ་ཚུ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ གནང་བ་བྱིན་ཚོགས་འདི་ཡང་།

༡. ནང་འབྲེན་དང་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཁོད་ལུ་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ལས་འཆར་གང་རུང་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་དང་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་བཅིས་ཏེ་ རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྷན་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཡོད་མི་ ལས་དོན་གང་རུང་ཅིག་འབད་ནི་གི་དོན་ལཱ། ཡང་ན།

༢. རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལས་ རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྷན་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཕྱིར་ཚོང་ ཡང་ན་ ཡང་བསྐྱར་ཕྱིར་ཚོང་འཐབ་ནི་གི་དོན་ལཱ།

26. In issuing the approval, the Authority may impose specific risk management measures, labeling requirements, and other conditions.
27. The Authority may suspend or revoke any approval for import and export of products derived from genetically modified organisms based on the conditions for approval as prescribed in the Rules and Regulations.
28. Any person who exports or re-exports products derived from genetically modified organisms from the Kingdom must inform the Authority of any inspection, analysis or documentation required by the importing country or countries that may be required prior to export. Fees for such inspections shall be levied by the Authority and revised from time to time.
29. Products derived from genetically modified organisms shall be imported or exported only through the officially designated points of entry and exit as prescribed in the Rules and Regulations.

Inspections

30. Import or export of products that is suspected of being a genetically modified organism or products derived from

༡༤. གནང་བ་སྤོང་པའི་སྐབས་ལུ་ དབང་འཛིན་གྱིས་ དམིགས་བསལ་གྱི་ཉེན་ལ་འཛིན་
སྐྱོང་ཐབས་ལམ་དང་ མིང་བྱང་བཏགས་ནི་གི་དགོས་མཁོ་ ཆ་རྒྱུན་གཞན་ཚུ་བཀལ་
ཚོགས།

༡༥ དབང་འཛིན་གྱིས་ བཅའ་ཡིག་དང་སྐྱིགས་གཞི་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་མི་ལྟར་དུ་ གནང་བ་
གི་དོན་ལུ་ཆ་རྒྱུན་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློབ་ལྟན་
ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ནང་འབྲེན་དང་ ཕྱིར་ཚོང་གི་གནང་བ་ཅིག་ མཚམས་འཛིག་
ཡངན་ ཆ་མེད་གཏང་ཚོགས།

༡༦. རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལས་ རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློབ་ལྟན་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་
ཐོན་སྐྱེད་ཕྱིར་ཚོང་ ཡངན་ ཡང་བསྐྱར་ཕྱིར་ཚོང་འཐབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ མི་རིགས་རུང་
ཅིག་གིས་ དབང་འཛིན་ལུ་ ཕྱིར་ཚོང་མ་འཐབ་པའི་ཉེ་མར་དགོས་མཁོ་ཡོད་མི་ རང་
འབྲེན་འབད་མི་རྒྱལ་ཁབ་ ཡངན་རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་ལུ་དགོ་པའི་ ཞིབ་དཔྱད་ ཡངན་ དབྱེ་
དཔྱད་ ཡིག་ཆ་ཚུ་གི་སློབ་ལས་བརྒྱུ་ལན་འབད་དགོ།

༡༧. རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློབ་ལྟན་ཚུ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ བཅའ་
ཡིག་དང་སྐྱིགས་གཞི་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་མི་ལྟར་དུ་ གཞུང་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ལས་རོས་
འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་འཇུལ་སློ་དང་འཐོན་སྐྱོའི་ས་གནས་བརྒྱུད་དེ་རྒྱང་མ་ཅིག་ རང་
འབྲེན་ ཡངན་ཕྱིར་ཚོང་འཐབ་དགོ།

ཞིབ་དཔྱད།

༡༨. རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློབ་ལྟན་ ཡངན་རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་
བའི་སློབ་ལྟན་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཨིན་པའི་དོགས་པ་ཡོད་མི་ ཐོན་སྐྱེད་ནང་འབྲེན་

genetically modified organisms are subject to inspection by the Authority at points of entry and exit.

31. Activities carried out at any place within the Kingdom which use genetically modified organisms and/or products derived from genetically modified organisms are subject to inspection by the Authority.
32. The Authority shall stipulate procedures and guidelines for biosafety inspections in the Rules and Regulations.

Monitoring

33. The Authority shall perform monitoring activities as prescribed in the Rules and Regulations.

CHAPTER VI PUBLIC AWARENESS AND ACCESS TO INFORMATION

Public Awareness

34. The Authority and all relevant stakeholders may ensure public, School, Institute and College to participate in awareness programs on issues related to genetically modified organisms and products derived from genetically modified organisms.

ཡངན་ མིར་ཚོང་འབབ་ནི་ཚུ་ འཇུལ་སྒོ་དང་ འཕོན་སྒོའི་ས་གནས་ནང་དབང་འཛིན་
གྱིས་ཞིབ་དཔུང་འབད་མི་གི་དབང་ལུ་འདུ་དགོ།

༣༡. རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཁོད་གྱི་ས་གནས་གང་རུང་ཅིག་ནང་ རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་
བའི་སློག་ལྗན་ དང་ཡང་ན་ རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྗན་ཚུ་ལས་
སྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ལག་ལེན་འབབ་མི་ལས་དོན་ཚུ་ དབང་འཛིན་གྱིས་ཞིབ་དཔུང་
འབད་མི་གི་དབང་ལུ་འདུ་དགོ།

༣༢. དབང་འཛིན་གྱིས་ བཅའ་ཡིག་དང་སྤྲིགས་གཞི་ནང་ སླེ་ལྗན་ཉེན་སྲུང་གི་ཞིབ་དཔུང་
ཚུ་འོ་ན་ལུ་ བྱ་བའི་གནད་སྤྱོད་དང་ ལམ་སྟོན་ཚུ་ཁ་གསལ་བཀོད་དགོ།

ལྷོ་རྟོག་།

༣༣. དབང་འཛིན་གྱིས་ བཅའ་ཡིག་དང་སྤྲིགས་གཞི་ནང་ཚེད་དུ་བཀོད་མི་ལྷོ་རྟོག་
གི་ལས་དོན་ཚུ་འབད་དགོ།

ལེའུ་དུག་པ།

མི་དམངས་གོ་དོན་ལུ་བ་སྐྱེལ་དང་ གནས་ཚུལ་གྱི་ལྟ་སྟོན།

མི་དམངས་གོ་དོན་ལུ་བ་སྐྱེལ།

༣༤. དབང་འཛིན་དང་ འབྲེལ་ཡོད་ཁེ་སྤོང་ཚན་ཚུ་གིས་ མི་དམངས་དང་ སློབ་ཤྱ་ སློབ་སྦྱོང་
སྐྱེལ་ཁང་ མཐོ་རིམ་སློབ་ཤྱ་ཚུ་ནང་ རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློག་ལྗན་
དང་ རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་ སློག་ལྗན་ལས་སྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་དང་
འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཚུ་གི་གོ་དོན་ལུ་བ་སྐྱེལ་ལས་རིམ་ཚུ་ནང་ བཅའ་མར་གཏོགས་
ནི་ངེས་གཏན་བཟོ་ཚེག།

Access to Information

35. The Authority shall ensure public access to information relevant to genetically modified organisms and to the regulation and use of products derived from genetically modified organisms in the Kingdom.

CHAPTER VII LIABILITY, COMPENSATION, ENFORCEMENT AND PENALTIES

Liability

36. Any person who intentionally or negligently commits any act or is responsible for an omission involving genetically modified organisms or products derived from genetically modified organisms which causes damage or has potential to cause damage to human or animal health and the environment shall be liable for the costs of restoration and remediation.

37. Any unapproved genetically modified organisms or products derived from genetically modified organisms introduced into the Kingdom shall be subjected to destruction and no liability may be attached to the Authority for the destruction.

གནས་ཚུལ་ལུ་ལྟ་སྟོན།

༣༥. དབང་འཛིན་གྱིས་ རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙུག་བཏང་བའི་སློབ་ལྡན་གྱི་རིགས་དང་
 རྒྱལ་ཁབ་ནང་རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙུག་བཏང་བའི་སློབ་ལྡན་ལས་སྐབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་
 ལྟངས་འཛིན་དང་ ལག་ལེན་ནང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཚུ་མི་དམངས་ལུ་ཐོབ་
 ཚུགས་པ་ངེས་གཏན་བཟོ་དགོ།

ལེའུ་བདུན་པ།

ཉེས་འཁྲི་དང་རྒྱུ་འབྲས་ལྟར་སྟོན་ཉེས་ཚད།

ཉེས་འཁྲི།

༣༦. མི་ ཡངན་སེམས་ཅན་གྱི་འཕྲོད་བསྟེན་དང་ མཐའ་འཁོར་ལུ་གཞོན་པ་རྒྱབ་མི་ ཡངན་
 གཞོན་པ་རྒྱབ་ནི་གི་ཉེན་ལ་ཡོད་པའི་ རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙུག་བཏང་བའི་སློབ་
 ལྡན་ ཡངན་ རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙུག་བཏང་བའི་སློབ་ལྡན་ལས་སྐབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་
 ཚུ་ མཐོ་བཞིན་བསམ་བཞིན་ཏུ་ ཡངན་ ལྷང་མེད་གྱི་ཐོག་ལས་ ལས་དོན་འཐབ་ནི་
 ཡངན་ རྒྱབ་སྐྱར་འབད་མི་ མི་ངོ་གང་རུང་ཅིག་ལུ་ བསྐྱར་གསོ་དང་ བཙོ་བབས་གྱི་
 རིན་གོང་ཚུ་འཁྲི་དགོ།

༣༧. རྒྱལ་ཁབ་ནང་གནང་བ་མེད་པའི་ རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙུག་བཏང་བའི་སློབ་ལྡན་
 ཡངན་ རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཙུག་བཏང་བའི་སློབ་ལྡན་ལས་སྐབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ག་
 ཅི་རང་གསར་གཏོད་འབད་རུང་ མེད་པ་བཟོ་ནི་གི་དབང་ལུ་འདྲུ་དགོ་པ་དང་ མེད་པ་
 བཟོ་མི་གི་ ཉེས་འཁྲི་དབང་འཛིན་ལུ་མི་ལོག།

38. The Authority shall not be liable for damage done, or delays incurred, by testing, quarantine, seizure and/or destruction of genetically modified organisms or products derived from genetically modified organisms, revocation of approval, or any other action deemed necessary in the Rules and Regulations.
39. An inspector authorized by Authority who wrongfully and without good cause seizes any property, detains any person, discloses the entrusted official information without authorization, or in any way violates the basic civil rights of individuals, is punishable in accordance with the Bhutan Civil Service Rules and shall not preclude liability under the Penal Code of Bhutan.
40. An inspector authorized by the Authority shall not be jointly or severally liable in respect of anything done in good faith.

Compensation

41. Any person suffering damages or losses as a result of a civil or criminal offense under this Act will be entitled to payment of compensation.

༣༤. རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློབ་ལྷན་ ཡངན་ རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཅོས་
 བཏང་བའི་སློབ་ལྷན་ལས་སྐབ་པའི་ཐོན་སྐྱེན་ཚུ་ དབྱེད་ཕྱད་འབད་ནི་དང་/ཡངན་ ཟུར་
 བཀའ་ བཅོན་ལེན་ མེད་པ་བཟོ་ནི་ གནང་བ་ཆ་མེད་བཏང་ནི་ ཡངན་ བཅའ་ཡིག་
 དང་སྒྲིགས་གཞི་ནང་ མཁོ་གལ་ཅན་སྡེ་མཐོང་མི་བྱ་སྤོད་གཞན་གང་རུང་ལས་བརྟེན་ཏེ་
 གཞོན་སྐྱོན་ལུགས་མི་ ཡངན་ ཕྱིར་འགྲུང་ལུགས་མི་གི་ཉེས་འཁྲི་དབང་འཛིན་ལུ་མི་
 ཕོག།

༣༥. དབང་འཛིན་གྱིས་དབང་ཚད་སྤོད་མི་ ཞིབ་དཔྱད་པ་ཅིག་གིས་ �ོན་འཕྲུལ་གྱི་ཐོག་
 ལས་དང་ རྒྱ་མཚན་ཡང་དག་མེད་པར་ རྒྱ་དངོས་གང་རུང་བཅོན་ལེན་འབད་ནི་
 ཡངན་ མི་ངོ་གང་རུང་ཅིག་དམ་འཛིན་འབད་ནི་ གནང་བ་མེད་པར་གྲོ་གཏད་བཅོལ་
 བའི་གནས་ཚུལ་ཕྱིར་བཤད་འབད་ནི་ རོ་རྒྱུང་ཚུ་གི་གཞི་རྟེན་གྱི་ཞི་བའི་ཐོབ་དབང་ལས་
 འགལ་བའི་ལཱ་གང་རུང་འབད་བ་ཅིན་ འཕྲུག་གི་ཞི་གཡོག་བཅའ་ཡིག་དང་འཁྲིལ་ཏེ་
 ཉེས་བྱ་ཕོག་ནི་དང་ འཕྲུག་གི་ཉེས་འགོལ་ཁྲིམས་དེབ་འོག་གི་ཉེས་འཁྲི་ལས་བཀའ་ཆ་
 མེད།

༣༦. དབང་འཛིན་གྱིས་དབང་ཚད་སྤོད་མི་ ཞིབ་དཔྱད་པ་ཅིག་ལུ་ བསམ་སྤོད་ཡང་དག་གི་
 སློལ་ས་འབད་བའི་ལཱ་གང་རུང་ལས་བརྟེན་ སྤྱི་རུབ་ཐོག་ལུ་ ཡངན་ རང་རྒྱུང་ཐོག་ལུ་
 ཉེས་འཁྲི་མི་ཕོག།

རྒྱུད་འཕུས།

༣༧. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་གི་འོག་ལུ་ ཞི་ཚོད་དང་ཉེས་ཚོད་ཀྱི་གཞོན་འགོལ་ལས་བརྟེན་ཏེ་
 གཞོན་སྐྱོན་ ཡངན་གྱི་རྒྱུད་ཕོག་མི་ མི་ངོ་གང་རུང་ཅིག་ལུ་ རྒྱུད་འཕུས་ཐོབ་ལས་
 ཡོད།

42. The Authority shall, in collaboration with the concerned agencies, prepare guidelines for valuation of damage and for assigning appropriate levels of compensation for damage caused by violations of this Act.

Legal action

43. Legal action may be initiated by any person affected by damage or threatened by potential damage to human or animal health and the environment caused by violations of this Act, on that person's own behalf or on behalf of that person and other affected persons having similar or common interests in the proceedings.

Administrative review and appeal

44. Any decision by the Authority to issue, impose conditions on, deny, or revoke an approval may be appealed to the National Biosafety Board within ten working days.
45. Any decision of the National Biosafety Board may be appealed to the Court within ten working days from the date of decision or order.

༤༢. དབང་འཛིན་གྱིས་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་རྒྱ་དང་གཅིག་ཁར་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ལས་
བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལས་འགལ་མི་ལུ་བརྟེན་ཏེ་གཞོན་སྐྱོན་བྱུང་མི་གི་དོན་ལུ་ གཞོན་སྐྱོན་
གྱི་གནས་གོང་བཏོན་ནི་དང་ འོས་མཚམས་དང་བསྟུན་པའི་རྒྱུད་འབྲས་སྐྱོད་ནི་གི་དོན་
ལུ་ ལམ་སྟོན་བཟོ་དགོ།

ཁྲིམས་གྱི་གདོང་ལེན།

༤༣. ཁྲིམས་གྱི་གདོང་ལེན་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལས་འགལ་མི་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ མི་ ཡངན་
སེམས་ཅན་གྱི་འཕྲོད་བསྟེན་དང་ མཐའ་འཁོར་ལུ་གཞོན་སྐྱོན་བྱུང་མི་ ཡངན་ གཞོན་
སྐྱོན་བྱུང་ནི་གི་ཉེན་ཁ་ལས་བརྟེན་ཏེ་ཉེས་སྐྱོན་ཕོག་མི་མི་ངོ་གང་རུང་ཅིག་གིས་ མི་ངོ་
རང་གི་དོན་ལས་ ཡངན་ མི་ངོ་དེ་གི་ཉོང་ལས་དང་ རྩོད་རིམ་ནང་ཆ་མཚུངས་ ཡངན་
སྤྱི་མཐུན་གྱི་མཐའ་དོན་ཡོད་མི་ ཉེས་སྐྱོན་བྱུང་མི་ མི་ངོ་གཞན་རྒྱ་གཞི་ཉོང་ལས་ འགོ་
འབྲེན་འཐབ་ཆོག།

བདག་སྐྱོང་གི་བསྐྱར་ཞིབ་དང་ མཐོ་གཏུགས།

༤༤. དབང་འཛིན་གྱིས་ གནང་བ་སྤོང་ནི་ ཡངན་ ཆ་རྒྱུན་བཀའ་ཉི་ ངོས་ལེན་མི་འབད་ནི་
ཆམེད་བཏང་ནི་རྒྱ་གཞི་དོན་ལུ་གོས་ཐག་བཅད་མི་དེ་ ལས་བྱེད་ཀྱི་ཉིན་གྲངས་བཅུ་ཐམ་
གྱི་ནང་འཁོད་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་བཀོད་ཚོགས་ལུ་མཐོ་གཏུགས་འབད་
ཆོག།

༤༥. རྒྱལ་ཡོངས་སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་བཀོད་ཚོགས་ཀྱི་གོས་ཚོད་ ཡངན་ བཀའ་རྒྱ་སྤོང་དེ་ལས་
བྱེད་ཀྱི་ ཉིན་གྲངས་བཅུ་ཐམ་གྱི་ནང་འཁོད་ལུ་ ཁྲིམས་གྱི་འདུན་སར་མཐོ་གཏུགས་
འབད་ཆོག།

Penalties

46. The following violations of this Act shall be subject to fines as specified in the Rules and Regulations:
 1. Making a statement that is false or misleading:
 - a. for the purposes of obtaining an approval; or
 - b. to an inspector authorized by the Authority in the exercise or performance of his or her powers or duties;
 2. Import, export or re-export of products derived from genetically modified organisms which is not approved by the Authority;
 3. Any activity carried out within the Kingdom with products derived from genetically modified organisms which is not approved by the Authority;
 4. Breaching the conditions of an approval issued under this Act;
 5. Failure to comply with an order issued under this Act; and
 6. Not labeling or falsely labeling of products derived from genetically modified organisms.
47. If any of the violations set out in Section 46 are committed by a corporation, the corporation shall be liable.

ཉེས་ཆད།

༤༤. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལས་འགལ་མི་གཤམ་གསལ་གྱི་ཉེས་པ་རྒྱ་བཅའ་ཡིག་དང་སྐྱིགས་གཞི་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་མི་ཉེས་ཆད་སློན་དགོས་འདི་ཡང།

༡. འོག་གི་དོན་ལུ་ རྩུན་ལྷགས་ ཡངན་ གོ་བཤུ་ལྷུ་སློད་མི་ངག་བརྗོད་བྱིན་ བྱིད་དང།

(ཀ) གནང་བ་ལེན་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཡངན།

(ཁ) དབང་འཛིན་གྱིས་དབང་ཚད་སློད་པའི་ཞིབ་དབུད་པ་ལུ་ ཁོ་ ཡངན་མོ་ རའི་དབང་ཚད་ ཡངན་འགན་འཁུར་རྒྱ་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་ ཡངན་བྱ་སློ་འཐབ་མི་ལུ།

༢. དབང་འཛིན་གྱིས་གནང་བ་མ་སློད་མི་ རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་ རྩོག་ལྷན་རྒྱ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་རྒྱ་ བྱང་འབྲེན་ ཡངན་ལྷུ་ཚོང་ ཡང་བསྐྱར་ལྷུ་ཚོང་འཐབ་ནི།

༣. རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཁོད་ལུ་ དབང་འཛིན་གྱིས་གནང་བ་མ་གྲུབ་མི་རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་རྩོག་ལྷན་རྒྱ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་དང་གཅིག་ཁར་ ལས་དོན་འཐབ་མི་གང་རུང་ཅིག།

༤. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་གི་སློད་པའི་གནང་བ་གི་ ཆ་རྒྱུན་ལས་འགལ་མི།

༥. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་གི་འོག་ལུ་སློད་པའི་བཀའ་རྒྱ་དང་འཁྲིལ་མ་རྒྱལ་མི།

༦. རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་རྩོག་ལྷན་རྒྱ་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་རྒྱ་ལུ་ མིང་བྱང་མི་བཏགས་ནི་ ཡངན་རྩུན་ལྷགས་གྱི་མིང་བྱང་བཏགས་ནི།

༤༥. ག་དེམ་ཅིག་འབད་ ལས་འཛིན་ཅིག་གིས་ དོན་ཚན་༤༤ པ་ནང་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་ ཁྲིམས་འཆལ་གྱི་ལྷ་གང་རུང་ཅིག་འབད་བ་ཅིན་ ལས་འཛིན་དེ་ལུ་ ཉེས་པ་འཁྲི་དགོ།

48. For any civil offence under this Act, the penalty may additionally include one or more of the following:
 1. an order to take mitigating, corrective or restorative measures as the Authority deems necessary to prevent further damage to human or animal health and environment; and/or
 2. reimbursement of any costs incurred by the authority due to the offender's failure to take any required measure in a timely manner.
49. Any offence under this Act which is also an offence under the Penal Code of Bhutan shall be punishable with the same penalty prescribed under the Penal Code.
50. **Under this Act:**
 1. an offence under sections 19(1), 19 (2) and 19 (3) shall be punishable with a fine;
 2. repeat of an offence under sections 19 (1), 19 (2) and 19 (3) shall be punishable for violation;
 3. an offence under section 19 (4) shall be punishable for violation;

༤༩. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་གི་འོག་ལུ་ ཞི་བའི་གཞོན་འགོལ་གང་རུང་ཅིག་གི་དོན་ལུ་ ཉེས་ཆད་
འདི་ གཤམ་གསལ་ལས་གཅིག་ ཡངན་ དེ་ལས་མངམ་སྟེ་ལ་སྐྱོང་བཀའ་ཚུག་ནི་འདི་
ཡང།

༡. མི་ ཡངན་སེམས་ཅན་གྱི་འཕྲོད་བསྟེན་དང་ མཐའ་འཁོར་ལུ་གཞོན་སྐྱོན་
ཐེབས་སྟོན་འགོག་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ དབང་འཛིན་གྱིས་དགོས་མཁོ་ཅན་སྟེ་
མཐོང་མི་ལྟར་དུ་ བཅོ་ཐབས་ ཡངན་ ལེགས་བཅོས་ བསྐྱར་བཟོའི་ཐབས་
ལམ་ཚུ་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་དང་ཡངན།

༢. གཞོན་འགོལ་པ་གིས་ དགོས་མཁོ་ཅན་གྱི་ཐབས་ལམ་དུས་ཐོག་ལུ་འབད་
མ་ཚུགས་མི་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ དབང་འཛིན་གྱིས་བཏང་མི་ཟད་སོང་གང་རུང་ལོག་
བཏབ་ནི།

༥༠. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་གི་འོག་ལུ་གཞོན་འགོལ་གང་རུང་འབབ་མི་འདི་ འབྲུག་གི་ཉེས་
འགོལ་ཁྲིམས་དེ་བ་གྱི་འོག་ལུ་ཡང་གཞོན་འགོལ་ཨིན་མི་དེ་ལུ་ ཉེས་འགོལ་ཁྲིམས་དེ་བ་
ནང་ཆད་དུ་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་གཞོན་འགོལ་དང་གཅིག་མཚུངས་སྟེ་ཉེས་ཁྲིམས་ཕོག་
དགོ།

༥༠. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོག་ལུ།

༡. དོན་ཚུན་ ༡༧(༡) པ་དང་ ༡༧(༢) དེ་ལས་ ༡༧(༣) པའི་འོག་གི་གཞོན་
འགོལ་འདི་ ཉེས་ཆད་གྱི་ ཉེས་ཁྲིམས་སྤྲོད་དགོ།

༢. དོན་ཚུན་ ༡༧(༡) པ་དང་ ༡༧(༢) དེ་ལས་ ༡༧(༣) པའི་འོག་གི་གཞོན་
འགོལ་འདི་ བསྐྱར་སྐྱོམ་འབད་ཆོ་ ཁྲིམས་འཆལ་གྱི་ཉེས་ཁྲིམས་སྤྲོད་དགོ།

༣. དོན་ཚུན་ ༡༧(༤) པའི་འོག་གི་གཞོན་འགོལ་འདི་ ཁྲིམས་འཆལ་གྱི་ཉེས་
ཁྲིམས་སྤྲོད་དགོ།

4. an offence under section 19 (5) shall be punishable for petty misdemeanor; and
 5. an offence under section 19 (6) shall be punishable for misdemeanor.
-
51. Any act of obstruction to an inspector authorized by the Authority for execution of lawful duties, shall be punishable for petty misdemeanor.
 52. Any act of assault to an inspector authorized by the Authority, for execution of lawful duties, shall be punishable for violation.
 53. For any criminal offence under this Act, the penalty shall additionally include the cost to rectify and restore any damage to persons and/or property caused by the offence.
 54. The penalty for repeated offence shall be enhanced as provided in the Penal Code of Bhutan.

- ༤. རོན་ཚཱ་ ༡༩(ཡ) པའི་འོག་གི་གཞོན་འགེལ་འདི་ ཉེས་པ་ཡང་ཕྱི་ཉེས་
ཁྲིམས་སྒྲིན་དགོ།
- ༥. རོན་ཚཱ་ ༡༩(ལ) པའི་འོག་གི་གཞོན་འགེལ་འདི་ ཉེས་ཕྱི་ཉེས་ཁྲིམས་སྒྲིན་
དགོ།
- ༤༡. དབང་འཛིན་གྱིས་དབང་ཚད་སྟོན་པའི་ཞིབ་དཔྱད་པ་གིས་ ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་འགན་
འཁུར་འཆང་ནི་ལུ་བར་གོགས་རྒྱབ་ནི་གི་བྱ་སྟོན་གང་རུང་འབབ་མི་ལུ་ ཉེས་པ་ཡང་ཕྱི་
གི་ཉེས་ཆད་སྒྲིན་དགོ།
- ༤༢. དབང་འཛིན་གྱིས་དབང་ཚད་སྟོན་པའི་ཞིབ་དཔྱད་པ་གིས་ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་འགན་
འཁུར་འཆང་བའི་སྐབས་ལུ་ བརྟུང་རྫོབ་གི་བྱ་སྟོན་འབབ་མི་དེ་ལུ་ ཁྲིམས་འཆལ་གྱི་
ཉེས་ཆད་སྒྲིན་དགོ།
- ༤༣. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་ ཉེས་ལས་གྱི་གཞོན་འགེལ་གང་རུང་ཅིག་གི་དོན་ལུ་ ཉེས་
ཆད་འདི་ གཞོན་འགེལ་དེ་ལས་བརྟེན་ཏེ་ མི་དོད་པ་ཡང་ན་ རྒྱ་དོས་ལུ་གཞོན་སྟོན་
བྱུང་མི་དེ་ ལེགས་བཅོས་འབད་ནི་དང་ བརྒྱུར་བཟོ་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ཟིན་གོང་ཚུ་ཁ་
སྐོང་སྟེ་ཚུད་དགོ།
- ༤༤. ཉེས་ལས་བརྒྱུར་སྐྱོམ་ཅན་འདི་ འབྲུག་གི་ཉེས་འགེལ་ཁྲིམས་དེབ་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་མི་
ལྟར་དུ་ ཡར་སེང་འབད་དགོ།

CHAPTER VIII MISCELLANEOUS

Amendment

55. The amendment of this Act by way of addition, variation or repeal shall be effected by a simple majority of the respective Houses or by a vote of no less than two-thirds of the total members of Parliament present and voting on a motion submitted by one-third of the members of either House.

Rule Making Power

56. The Board shall adopt or amend Rules and Regulations to implement the provisions of this Act.

Authoritative Text

57. The Dzongkha text shall be the authoritative text, if there exists any difference in the meaning between the Dzongkha and the English Text.

Definitions

58. In this Act, unless the context indicates otherwise, the following definitions shall apply throughout the Act:

ལེའུ་བརྒྱད་པ། སྣ་ཚོགས་དགོངས་དོན།

འཕྲི་སྣོན།

༥༥. ཚོགས་ཁང་རང་སོའི་ འཕུས་མི་ཡོངས་བསྐྱོམས་ལས་གསུམ་དུ་གཅིག་གིས་གྲོས་
དོན་ལུ་ཉེ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལུ་ ཁ་སྐོང་ ལྷན་པར་ ཡང་ན་ ཆ་མེད་བཅས་ཀྱི་ཐོག་
ལས་ འཕྲི་སྣོན་འབད་དགོ་པ་ཅིན་ ཚོགས་ཁང་རང་སོའི་ཕྱི་མང་ཐོག་ལས་ ཡང་ན་
སྤྱི་ཚོགས་ལྷན་བཞུགས་སྐབས་ལུ་ཨིན་པ་ཅིན་ ཚོགས་རྒྱུན་བསྐྱར་མིའི་གཤམ་ལུ་ཡོད་
པའི་འཕུས་མི་ ཡོངས་བསྐྱོམས་གསུམ་དུ་གཉེས་ལས་མ་ཉུང་བའི་ཚོགས་རྒྱུན་ཐོག་
འགྲུབ་དགོ།

བཅའ་ཡིག་བཟོ་ནི་གི་དབང་ཚད།

༥༦. བཀོད་ཚོགས་ཀྱིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་གི་དགོངས་དོན་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་གི་དོན་
ལུ་ བཅའ་ཡིག་དང་སྤྱི་གསལ་གཞི་ཚུ་ཆ་འཛོག་ ཡང་ན་ འཕྲི་སྣོན་འབད་དགོ།

ཚོགས་དོན་གྱི་དབང་ཚད།

༥༧. གཤམ་སྲིད་ རྫོང་ཁ་དང་ དབྱིན་སྐད་ཀྱི་ཚོགས་དོན་གྱི་བར་ན་ གོ་དོན་མ་འདྲམ་ཅེ་འཐོན་
པ་ཅིན་ རྫོང་ཁའི་ཚོགས་དོན་ལུ་ཆ་གནས་བཟུང་དགོ།

ངེས་ཚིག།

༥༨. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ནང་ གོ་དོན་སོ་སོར་ལེན་དགོས་ཡོད་ན་མ་གཏོགས་ དེ་མིན་ བཅའ་
ཁྲིམས་འདི་འགོ་ལས་མཇུག་ཚུན་ལུ་ གཤམ་གསལ་ངེས་ཚིག་ཚུ་འཇུག་དགོ་མི་འདི་
ཡང་།

1. “**Activity**” means any undertaking, authorized or unauthorized, commercial or non-commercial, and including but not limited to national public and private sector research, projects, enterprises, and undertakings funded through overseas development assistance and foreign direct investment that involve the import, export, transit through, and/or any use of genetically modified organisms and products derived from genetically modified organisms in the Kingdom.
2. “**Applicant**” means a person or agency, national or non-national that notifies its intent and/or applies for an approval to carry out any activity involving genetically modified organisms and products derived from genetically modified organisms.
3. “**Application**” means the documentation that must be submitted to apply for an approval to conduct any activity involving genetically modified organisms and products derived from genetically modified organisms.
4. “**Authority**” means the Bhutan Agriculture and Food Regulatory Authority.
5. “**Assault**” means an act where the defendant purposely, knowingly, recklessly, or negligently, causes apprehension of bodily injury to another person.

༡. **“ལས་དོན་”** ཟེར་མི་འདི་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཁོད་ལུ་རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཙུགས་བཏང་བའི་སློབ་ལྟོན་དང་ རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཙུགས་བཏང་བའི་སློབ་ལྟོན་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ནང་འབྲེན་དང་ ཕྱིར་ཚོང་ བརྒྱུད་འགྲུལ་འཐབ་ཅི་དང་/ཡང་ན་ ལག་ལེན་འཐབ་ཅི་ནང་འབྲེལ་གཏོགས་ཡོད་པའི་ རྒྱལ་སྤྱིའི་གོང་འབྲེལ་ལས་རྒྱུགས་ཀྱི་ཐོག་ལས་ ཡང་ན་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་ཐང་ཀར་མ་ཙུ་གཞི་བཅུགས་ཐོག་ལས་ཟད་སོང་བཏང་མི་ཚུ་བཅིས་ཏེ་ དེ་ཚུ་ལུ་ཚང་འཛིན་མེད་པར་ དབང་ཚད་སྤོང་མི་ ཡང་ན་དབང་ཚད་མ་སྤོང་མི་ ཚོང་འབྲེལ་ ཡང་ན་ ཚོང་འབྲེལ་མེན་མི་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་མི་དམངས་དང་སྐྱེར་སྤེའི་ཞིབ་འཚོལ་ ལས་འགུལ་ ཚོང་ལས་ བྱ་རིམ་གང་རུང་འཐབ་མི་ ལས་སྐྱོལ་གང་རུང་ཅིག་ལུ་གོ།
༢. **“ལྷ་ཡིག་ལུལ་མི”** ཟེར་མི་འདི་ རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཙུགས་བཏང་བའི་སློབ་ལྟོན་ ཡང་ན་ རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཙུགས་བཏང་བའི་སློབ་ལྟོན་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་དང་འབྲེལ་གཏོགས་ཡོད་པའི་ ལས་དོན་ཅིག་འཐབ་ཅི་གི་དོན་ལུ་ གྲོ་འདོད་ཡོད་པའི་བན་བསྐྱུལ་འབད་མི་དང་/ཡང་ན་ གནང་བ་ལྷ་མི་ འབྲུག་མི་ ཡང་ན་འབྲུག་མི་མེན་པའི་ མི་ངོ་ ཡང་ན་ལས་སྤེ་ཅིག་ལུ་གོ།
༣. **“ལྷ་ཡིག”** ཟེར་མི་འདི་ རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཙུགས་བཏང་བའི་སློབ་ལྟོན་ ཡང་ན་ རིགས་རྒྱན་འགྱུར་བཙུགས་བཏང་བའི་སློབ་ལྟོན་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ དང་འབྲེལ་གཏོགས་ཡོད་པའི་ ལས་དོན་ཅིག་འཐབ་ཅི་གི་གནང་བ་ལྷ་མི་གི་ དོན་ལུ་ ལུལ་མི་ཡིག་ཆ་ལུ་གོ།
༤. **“དབང་འཛིན”** ཟེར་མི་འདི་ འབྲུག་སོ་ནམ་དང་ཟུ་ཆས་ཁྲིམས་དོན་དབང་ འཛིན་ལུ་གོ།
༥. **“བརྒྱུད་ཚོལ”** ཟེར་མི་འདི་ ཚོད་རྒྱ་ཅིག་གིས་ ཚེད་དུ་དམིགས་ཏེ་ ཡང་ན་ མཉོ་བ་ཞིན་བསམ་བཞིན་དུ་ ཞེ་སྤང་གི་ཐོག་ལས་ སྤང་མེད་ཐོག་ལས་ མི་ངོ་ གཞན་ཅིག་གི་གཞུགས་ཁམས་ལུ་གཞོན་སྐྱོན་གྱི་འཛིགས་བསྐྱུལ་བྱུང་བཅུག་མི་ བྱ་སྤོང་ལུ་གོ།

6. “**Biosafety**” means the avoidance of potential risk to human and animal health and safety and to the conservation of the environment, as a result of the use of genetically modified organisms and products derived from genetically modified organisms.
7. “**Biosafety Clearing House**” means the information exchange mechanisms established to facilitate the sharing of scientific, technical, environmental and legal information on, and experience with, genetically modified organisms.
8. “**Biotechnology**” means any technological application that uses biological systems, living organisms, or derivatives thereof, to make or modify products or processes for specific use.
9. “**Board**” means the National Biosafety Board.
10. “**Contained use**” means any operation within a secure facility, installation or other physical structure, which involves genetically modified organisms that are controlled by specific measures that effectively limit their contact with, and their impact on, the external environment.

6. “**སྐྱེ་ལྡན་ཉེན་སྲུང་**” ཟེར་མི་འདི་ རིགས་རྒྱུན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློབ་ལྟོན་ ཡངན་ རིགས་རྒྱུན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སློབ་ལྟོན་ལས་གྲུབ་པའི་ ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་མི་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ མི་དང་སེམས་ཚན་གྱི་འཕྲོད་ བརྟེན་དང་མཐའ་འཁོར་ཉམས་སྲུང་ལུ་ ཉེན་ཁ་འབྱུང་ནི་གི་གཞོན་ཉེན་ཚུ་སྲུང་ ཐབས་དང་ ཉེན་འགོག་འབད་ནི་ལུ་གོ།
7. “**སྐྱེ་ལྡན་ཉེན་སྲུང་གནས་སྲུང་ལྟེ་བ་**” ཟེར་མི་འདི་ རིགས་རྒྱུན་འགྲུར་བཅོས་ བཏང་བའི་སློབ་ལྟོན་ཚུ་གི་སྐྱོར་ལས་དང་ ཉམས་སྲུང་གི་སྐྱོར་ལས་ ཚོན་རིག་ དང་ ལུད་རིག་ མཐའ་འཁོར་ ལྷིམས་མཐུན་གྱི་གནས་ཚུ་ལ་ཚུ་སྦྱོད་ནི་ལུ་ཕན་ འདེབས་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་གཞི་བཙུགས་འབད་མི་ གནས་ཚུ་ལ་བརྗེ་སོར་གྱི་ ཐབས་ལམ་ལུ་གོ།
8. “**སྐྱེ་ལྡན་འཕུལ་རིག་**” ཟེར་མི་འདི་ དམིགས་བསལ་གྱི་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་དོན་ལུ་ ཐོན་སྐྱེད་ ཡངན་བྱ་རིམ་ཚུ་བཟོ་ནི་ ཡངན་ལེགས་བཅོས་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ སྐྱེ་ལྡན་རིམ་ལུགས་ ཡངན་འཚོ་བཞིན་སློབ་ལྟོན་གྱི་རིགས་ ཡངན་དེ་ཚུ་ལས་ གྲུབ་མི་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་མི་ འཕུལ་རིག་གི་ལག་ལེན་གང་རུང་ལུ་གོ།
9. “**བཀོད་ཚོགས་**” ཟེར་མི་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་སྐྱེ་ལྡན་ཉེན་སྲུང་ བཀོད་ཚོགས་ལུ་ གོ།
10. “**རྒྱར་བཀག་གི་ལག་ལེན་**” ཟེར་མི་འདི་ དམིགས་བསལ་གྱི་ཐབས་ལམ་ཐོག་ ལས་ ལྷིའི་མཐའ་འཁོར་ལུ་ དེ་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་འབྲེལ་བ་དང་ དེ་ཚུ་འི་ གཞོན་པ་འཛོན་ཚད་ཚན་སྐྱེ་དམ་འཛིན་འབད་མི་ རིགས་རྒྱུན་འགྲུར་བཅོས་ བཏང་བའི་སློབ་ལྟོན་གྱི་རིགས་འབྲེལ་གཏོགས་ཡོད་པའི་ ཉེན་སྲུང་ཚན་གྱི་ མཐུན་ཀྱེན་ ཡངན་ འཕྲུགས་བསྐྱེན་ དངོས་གཟུགས་གྱི་གཞི་བཀོད་གཞན་ གྱི་ནང་འཁོད་ལག་ལེན་གང་རུང་ཅིག་ལུ་གོ།

11. “**Corporation**” means any organization, agencies, non-governmental organization (NGO) or any public or private entities.
12. “**Damage**” means a significant adverse effect on the conservation and sustainable use of biological diversity or human or animal health that is observable or measurable in comparison to scientifically-established baselines recognized by a competent authority, where such baselines are available, and that takes into account any other human-induced variation and natural variation.
13. “**Emergency**” means any significant unintended release into the environment of genetically modified organisms or products derived from genetically modified organisms which could present an immediate or delayed hazard to human or animal health or the environment.
14. “**Environment**” means the physical factors of the surroundings of human beings including the earth, soil, water, atmosphere, climate, sound, odors, tastes and the biological factors of animals and plants of every description including the complex web of interrelationships between the abiotic and biotic components which sustain life on earth.
15. “**Feed**” means any substance with a nutritive value used as a food for animals or poultry.
16. “**Food**” means any article or substance intended for human consumption, whether processed, semi-

11. “ལས་འཛིན་” ཟེར་མི་འདི་ ལས་ཚོགས་ ཡངན་ ལས་སྡེ་ གཞུང་མིན་ལས་ ཚོགས་ མི་དམངས་ ཡངན་སྐྱེར་སྡེ་གང་རུང་ལུ་གོ།
12. “གནོད་སྐྱོན་” ཟེར་མི་འདི་ གཞི་རྟེན་ཚད་གཞི་ཡོད་ས་ལུ་ཚད་ལྡན་དབང་ འཛིན་གྱིས་ངོས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ཚན་རིག་གི་ཐོག་ལས་གཞི་བཙུགས་ འབད་བའི་གཞི་རྟེན་ཚད་གཞི་དང་ ག་བསྐྱར་གྱི་ཐོག་ལྷ་རྟོག་འབད་ཚུགས་མི་ ཡངན་ ཚད་འཇལ་འབད་ཚུགས་མི་དང་ མི་གིས་བྱ་སྤྱོད་ལས་བརྟེན་ཏེ་བྱུང་ བའི་ཁྱད་པར་དང་ རང་བཞིན་གྱི་ཁྱད་པར་ཚུ་བརྩི་འཛོག་འབད་མི་ སྐྱེ་ལྷན་ རིགས་སྡེ་ ཡངན་ མི་ ཡངན་སེམས་ཅན་གྱི་འཕྲོད་བསྟེན་ཉམས་སྲུང་དང་ ཡུན་བརྟན་བཀོལ་སྤྱོད་ལུ་གལ་གནད་ཀྱི་བྱུས་ཉེས་གོད་པ་བྱུང་མི་ཅིག་ལུ་གོ།
13. “སློའ་འབྲུང་” ཟེར་མི་འདི་ མི་ ཡངན་སེམས་ཅན་གྱི་འཕྲོད་བསྟེན་ ཡངན་ མཐའ་འཁོར་ལུ་ དེ་འཕྲོ་ལས་ ཡངན་འཕྲོས་གྱིས་སྡེ་ ཉེན་འཚུབས་འབྱུང་ནི་ ཡིན་མི་ རིགས་རྒྱུན་འགྲུབ་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྷན་ ཡངན་ རིགས་རྒྱུན་ འགྲུབ་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྷན་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ གལ་འཚབས་ ཅན་སྡེ་མ་ཤེས་མ་མཐོང་པར་ མཐའ་འཁོར་ནང་བཏང་མི་ལུ་གོ།
14. “མཐའ་འཁོར་” ཟེར་མི་འདི་ ས་གཞི་དང་ ས་ ཚུ་ བར་སྐྱར་ གནམ་གཤིས་ རྒྱ་རྒྱུད་ རྩོ་པོ་ ཅིམ་ཚུ་བརྩིས་པའི་ མིའི་མཐའ་སྐྱོར་གྱི་དངོས་གཞུགས་ཆ་ རྒྱུན་དང་ ས་སྟེང་ལུ་ཚོ་སྲོག་བཟུང་མི་ སྲོག་ལྷན་དང་སྲོག་མེད་ཀྱི་བར་ནའི་ མཐུན་འབྲེལ་གྱི་སྐྱེ་ཚོགས་ཆ་རྒྱུན་ཚུ་བརྩིས་པའི་ སྲོག་ཆགས་ཀྱི་སྐྱེ་ལྷན་ཆ་ རྒྱུན་དང་ སྐྱེ་ཤིང་གི་རིགས་གར་ལུ་གོ།
15. “ཆག” ཟེར་མི་འདི་ སེམས་ཅན་ཚུ་ ཡངན་བྱ་རིགས་ཀྱི་དོན་ལུ་ལག་ལེན་ འཐབ་མི་ ཟས་བཅུད་ཡོད་པའི་རྗེས་རིགས་ཅིག་ལུ་གོ།
16. “བཟོ་ཆས་” ཟེར་མི་འདི་ བཟོ་ཆར་མི་ ཡངན་ རྩེད་བཟོ་ཆར་མི་ རང་བྱུང་ ག་ ཅི་རང་ཡིན་རུང་ མིའི་བེད་སྤྱོད་ཀྱི་དོན་ལུ་དམིགས་ཏེ་བཟོ་བའི་ སྐྱན་སྐྱེར་དང་

processed or raw, including water and beverages which may contain any flavoring matter or condiments, except for pharmaceutical drugs, tobacco and cosmetics.

17. “**Genetically modified organisms (GMOs)**” means any organism that possesses a novel combination of genetic material obtained through the use of modern biotechnology techniques. Genetically modified organisms are also referred to as living modified organisms (LMOs)
18. “**Inspector**” means a person authorized by the Ministry of Agriculture and Forests for the purpose of this Act.
19. “**Kingdom**” means the Kingdom of Bhutan.
20. “**Living organism**” means any biological entity capable of transferring or replicating genetic material, including sterile organisms, viruses and viroids.
21. “**Ministry**” means the Ministry of Agriculture and Forests.
22. “**Misdemeanor, petty misdemeanor and violation**” means the same as prescribed in the Penal Code of Bhutan.
23. “**Modern biotechnology**” means the intentional manipulation of genes, cells and living tissue in a predictable and controlled manner to generate changes in the genetic make-up of an organism or produce new tissue and includes the application of:

ཏམ་ལུ་ རྒྱལ་རྒྱུ་རྒྱ་མ་གཏོགས་པར་ རྒྱ་དང་ འཕྲུང་ཆས་ རྩོམ་གྱི་གནད་
དོན་ ཡང་ན་རྒྱལ་རྒྱ་བརྩིས་པའི་དངོས་པོ་ ཡང་ན་ རྒྱ་རྒྱུ་གང་ཡུང་ལུ་གོ།

17. **“རིགས་རྒྱུན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་”** ཟེར་མི་འདི་ དེང་སང་གི་སྐྱེ་
ལྡན་འཕུལ་རིག་གི་ཐབས་རིག་རྒྱ་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ཐོབ་མི་ རིགས་རྒྱུན་གྱི་
ཅ་དངོས་གསར་བཏོན་གྱི་མཉམ་སྲེམ་ཡོད་མི་ སྲོག་ལྡན་ཅིག་ལུ་གོ། རིགས་
རྒྱུན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་རྒྱ་ལུ་ འཛོ་བཞིན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་
བའི་སྲོག་ལྡན་ (Living Modified Organism) ཟེར་ཡང་སྐབ་ཞིན།

18. **“ཞིབ་དཔྱད་པ་”** ཟེར་མི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་གི་དོན་ལུ་ སོ་ནམ་དང་
ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག་གིས་དབང་ཚད་སྲོད་པའི་མི་རོ་ལུ་གོ།

19. **“རྒྱལ་ཁབ་”** ཟེར་མི་འདི་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ལུ་གོ།

20. **“འཛོ་བཞིན་སྲོག་ལྡན་”** ཟེར་མི་འདི་ སྐྱེ་སྟོབས་མེད་པའི་སྲོག་ལྡན་གྱི་རིགས་
དང་ འབྲུ་ནད་ སྲིན་འབྲུ་རྒྱ་བརྩིས་ཏེ་ རིགས་རྒྱུན་གྱི་ཅ་དངོས་སྲོ་སོར་
ཡང་ན་བརྗེ་འགྲུར་འབད་བཏུབ་མི་ སྐྱེ་ལྡན་གྱི་དངོས་པོ་ཅིག་ལུ་གོ།

21. **“ལྷན་ཁག་”** ཟེར་མི་འདི་ སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག་ལུ་གོ།

22. **“ཉེས་ཕྱ་དང་ ཉེས་པ་ཡང་ཕྱ་ ཁྲིམས་འཆལ་”** ཟེར་མི་འདི་ འབྲུག་གི་ཉེས་
འགལ་ཁྲིམས་དེབ་ནང་བཀོད་དེ་ཡོད་མི་ལྷར་དུ་ གོ་དགོ།

23. **“དེང་སང་གི་སྐྱེ་ལྡན་འཕུལ་རིག་”** ཟེར་མི་འདི་ སྲོག་ལྡན་གྱི་རིགས་རྒྱུན་བཟོ་
བཅོས་འགྲུར་བཅོས་འབད་ནི་ ཡང་ན་ རྩ་རྒྱུས་གསར་བཏོན་ནི་གི་དོན་ལུ་
སྲོན་དཔྱད་འབད་རྒྱལ་མི་དང་ ཚད་འཛིན་གྱི་སྲོད་ལམ་ཐོག་ལུ་ རིགས་རྒྱུན་
དང་ རྩ་ཁམས་ འཛོ་བཞིན་རྩ་རྒྱུས་རྒྱ་དོན་ཆེད་སྟེ་ འགྲུར་བཅོས་བཏང་མི་ལུ་
གོ་ནི་དང་ འདི་ནང་གཤམ་གསལ་ལག་ལེན་འཐབ་མི་རྒྱ་རྒྱུད་ནི་འདི་ཡང་།

- a. in vitro nucleic acid techniques, including recombinant deoxyribonucleic acid (DNA) and direct injection of nucleic acid into cells or organelles, or
 - b. fusion of cells beyond the taxonomic family, or
 - c. mutagenesis that overcome natural physiological reproductive or recombination barriers and that are not techniques used in traditional breeding and selection.
24. “**Obstruction**” means an act where the defendant knowingly and without any reasonable cause obstructs lawful authority in execution of lawful duties.
25. “**Plant**” means all species and types of plants, including genetically modified plants, or any part thereof, either living or dead, including stems, branches, tubers, bulbs, corms, stocks, budwood, cuttings, slips, layers, suckers, roots, leaves, flowers, seeds and seedlings
26. “**Potential risk**” means one that causes long-term or permanent qualitative or quantitative change that reduces the ability of components of biological diversity to provide goods and services or has a negative impact on human or animal health and that cannot be redressed through natural recovery within a reasonable period of time.

- (ཀ) ལྔ་ལམས་ ཡངན་ སྲོག་ལམས་ནང་ དྲིཨོག་སི་རི་ལྷོན་ནི་འུ་གྲིག་ཨེ་
སིང་དང་ འི་འུ་གྲིག་ཨེ་སིང་ཐད་ཀར་བཅུགས་ནི་གི་བསེས་སྦྱོར་བརྩིས་
ཏེ་ ཨིན་མི་ཁོ་ནི་འུ་གྲིག་ཨེ་སིང་གི་ཐབས་རིག་ ཡངན།
- (ཁ) ལྔ་ལམས་ཚུ་ སྲོག་ལྷན་དབྱེ་རིམ་གྱི་ནང་ཚན་ལས་ལྷག་སྟེ་བསེས་ལྷན་
འབད་ནི།
- (ག) རང་བཞིན་དངོས་ལམས་རིག་པའི་སྦྱེ་རྒྱུན་ ཡངན་ བསེས་སྦྱོར་གྱི་བར་
གོགས་ཚུ་མེད་པ་བཟོ་མི་དང་ སྤར་སྲོལ་རིགས་སྟེལ་དང་ གདམ་ཁ་
ནང་ལག་ལེན་འཐབ་མི་མེན་པའི་ཐབས་རིག་ཨིན་མི་ རིགས་རྒྱུན་རིམ་
འགྱུར་ཚུ།

༡༩. “བར་གོགས་” ཟེར་མི་འདི་ ཚེད་ལྷེ་གིས་མཐོ་བཞིན་བསམ་བཞིན་དུ་ རྒྱ་
མཚན་ལྷན་པའི་དོན་ལུངས་མེད་པར་ ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་དབང་འཛིན་གྱིས་
ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་འགན་འཁུར་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་ལུ་ བར་གོགས་རྒྱབ་མི་
བྱ་སྦྱོད་ལུ་གོ།

༢༥. “སྦྱེ་ཤིང་” ཟེར་མི་འདི་ རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་སྦྱེ་ཤིང་གི་རིགས་ ཡངན་
དེ་གི་མེད་ཀ་དང་ གཞལ་ལག་ ལྔ་ལག་ འབྲུབ་ཅུ་ ཚེད་པོ་ ཏུ་
འབྲེལ་ བཅད་ཤིང་ ལྷག་མ་ བང་རིམ་ ལྷག་མ་ ལྔ་བ་ མེ་རྟོག་ སོན་
རིགས་ ལྷང་མ་ཚུ་བརྩིས་ཏེ་ འཚོ་བཞིན་དང་ ཉམས་ཚང་མི་ག་ཅི་ཨིན་ཅུང་
དེ་གི་ཆ་ཤས་གང་ཅུང་གི་ རིགས་དང་ དབྱེ་བ་གར་ལུ་གོ།

༢༦. “གཞོན་ཉེན་གྱི་ཉེན་ཁ” ཟེར་མི་འདི་ སྦྱེ་ལྷན་རིགས་སྤྱི་གི་ཆ་ཤས་ཚུ་གིས་ མི་
ཡངན་སེམས་ཅན་གྱི་འཕྲོད་བསྟེན་ལུ་ ཅ་ཆས་དང་ཞབས་རྟོག་མཁོ་སྦྱོད་འབད་
ནི་གི་རུས་པ་མར་སབ་བཏང་ནི་དང་ རྒྱ་མཚན་ལྷན་པའི་དུས་ལུན་ནང་འཁོད་
ལུ་ རང་བཞིན་གྱི་བསྐྱར་གསོའི་ཐོག་ལས་ བསྐྱར་བཅོས་འབད་མ་ཚུགས་པའི་
ལུན་རིང་ ཡངན་ གཏན་འཇགས་གྱི་རུས་ཚད་ཅན་ ཡངན་ གངས་ཚད་ཅན་
གྱི་འགྱུར་བཅོས་འབད་བཏང་མི་ག་ཅིག་ལུ་གོ།

27. **“Products derived from genetically modified organisms”** means products derived directly from genetically modified organisms intended for food, feed and processing.
28. **“Public”** refers to consumers, business communities, entrepreneurs, organizations or society as a whole in the context of biosafety.
29. **“Risk assessment”** is a scientifically based process which identifies the potential sources of harm, assesses the likelihood that harm will occur, and the consequences if harm does occur due to genetically modified organisms and products derived from genetically modified organisms.
30. **“Risk Communication”** means an interactive dialogue between stakeholders and risk assessors and risk managers to actively inform the risk assessment and risk management processes.
31. **“Risk management”** means adopting methods intended to reduce and/or mitigate the potential risk identified in the risk assessment, to ensure that the identified risk due to genetically modified organisms and products derived from genetically modified organisms are controlled and managed.

༢༧. “རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་” ཟེར་
མི་འདི་ ཟ་ཆས་དང་ ཆག་ བཟོ་བཅོས་ཚུ་གི་དོན་ལུ་དམིགས་ཏེ་ རིགས་
རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ཚུ་ལས་ཐད་ཀར་དུ་གྲུབ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་
ཚུ་ལུ་གོ།

༢༨. “མི་དམངས་” ཟེར་མི་འདི་ སྐྱེ་ལྡན་ཉེན་སྲུང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ ཉོ་སྤྱོད་པ་
ཡངན་ ཚོང་གི་སྡེ་ཚན་ ཚོང་ལས་རྒྱབ་མི་ ལས་ཚོགས་ སྤྱིར་བཏང་མི་སྡེ་ཚུ་
ལུ་གོམ་ཨིན།

༢༩. “ཉེན་ཁ་དབྱེ་ཞིབ་” ཟེར་མི་འདི་ རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་
ལྡན་དང་ རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་
སྐྱེད་ཚུ་ལས་བརྟེན་ཏེ་ ཉེན་འཚུབས་ཀྱི་རྒྱ་འབྱུང་སྲིད་མི་ཚུ་ངོས་འཛིན་འབད་
ནི་དང་ ཉེན་འཚུབས་འབྱུང་ནི་གི་ཉེན་ཁ་ཡོད་མི་དབྱེ་ཞིབ་འབད་ནི་ གལ་སྲིད་
ཉེན་འཚུབས་འབྱུང་པ་ཅིན་དེ་གི་ཤྱོད་རྒྱུད་ཚུ་གི་སྐོར་ལས་ ཚན་རིག་ལུ་གཞི་
བཞག་སྟེ་འབད་བའི་བྱ་རིམ་ལུ་གོ།

༣༠. “ཉེན་ཁ་བད་སྐྱོད་” ཟེར་མི་འདི་ ཁེ་སྲོང་འཆང་མི་དང་ ཉེན་ཁ་དབྱེ་ཞིབ་འབད་
མི་ཚུ་དང་ཉེན་ཁ་འཛིན་སྐྱོང་འབད་མི་ཚུ་གི་བར་ན་ ཉེན་ཁ་དབྱེ་ཞིབ་དང་ ཉེན་
ཁ་འཛིན་སྐྱོང་གི་བྱ་རིམ་ཚུ་འཛིན་སྐྱོང་ལས་གོ་བད་ལེགས་ཤོམ་སྟེ་སྐྱོད་ནི་གི་དོན་ལུ་
འབྲེལ་བ་འབབ་སྟེ་བསམ་འཆར་བརྗེ་སོར་འབད་མི་ལུ་གོ།

༣༡. “ཉེན་ཁ་འཛིན་སྐྱོང་” ཟེར་མི་འདི་ རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་
ལྡན་དང་ རིགས་རྒྱན་འགྲུར་བཅོས་བཏང་བའི་སྲོག་ལྡན་ལས་གྲུབ་པའི་ཐོན་
སྐྱེད་ཚུ་ལས་བརྟེན་ཏེ་བྱུང་མི་ ཉེན་ཁ་ངོས་འཛིན་འབད་མི་དེ་ ཚད་འཛིན་དང་
འཛིན་སྐྱོང་འབད་ཡོད་པ་ངེས་གཏན་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ ཉེན་ཁ་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་
སྐབས་ལུ་ གཞོད་ཉེན་ཅན་གྱི་ཉེན་ཁ་ངོས་འཛིན་འབད་མི་མར་ལབ་དང་/ཡངན་
བཅོ་ཐབས་ཀྱི་དོན་ལུ་དམིགས་ཏེ་ངོས་འཛིན་འབད་བའི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ལུ་གོ།

32. “**Threshold Level**” means the maximum level in percent of unintentional or technically unavoidable mixtures or adventitious traces of genetically modified content in food, feed, semi-processed raw materials and other processed product that does not need to be labeled.

33. “**Traditional and domestic methods of animal and plant breeding**” means animal and plant breeding methods developed and practiced over the centuries in the country using natural reproductive and selection methods including Artificial insemination and embryo transfer technology, but without the use of other modern biotechnology.

32. “ཚད་བབྱུང་ཅན་གྱི་གནས་རིམ་” ཟེར་མི་འདི་ མིང་བྱང་བཏགས་མ་དགོ་པའི་
ཟེ་ཆས་དང་ ཆག་ བྱེད་བཟོའི་རྒྱ་ཆ་ བཟོ་བཅོས་འབད་བའི་ཐོན་སྐྱེད་གཞན་ཚུ་
ནང་ ཆེད་དུ་དམིགས་ཏེ་མེན་པར་ ཡངན་ འཕྲུལ་རིག་གི་ཐོག་ལས་བྱ་ཐབས་
མེད་པར་ རིགས་རྒྱུན་འགྱུར་བཅོས་བཏང་བའི་ཟས་སྒྲ་སྒྲ་བསྐྱེས་ ཡངན་ཟས་
སྐྱོར་གྱི་བརྒྱ་ཆའི་གནས་རིམ་མཐོ་ཚད་འདི་ལུ་གོ།

33. “སེམས་ཅན་དང་སྐྱེ་ཤིང་གི་སྣང་སྟོན་དང་ནང་འཁོད་ཀྱི་རིགས་སྡེལ་ཐབས་
ལམ་” ཟེར་མི་འདི་ བཟོ་བཅོས་ཀྱི་ཕ་སོན་ཁབ་དང་ སྐྱེ་རྒྱུན་གཏོང་ལེན་
འཕྲུལ་རིག་ཚུ་ དེང་སང་གི་སྐྱེ་ལྷན་འཕྲུལ་རིག་གཞན་ལག་ལེན་མ་འཐབ་མི་
ཚུ་བརྩིས་ཏེ་ རང་བཞིན་གྱི་རིགས་སྡེལ་དང་ གདམ་ཁའི་ཐབས་ལམ་ལག་
ལེན་འཐབ་ཐོག་ལས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ དུས་དང་ཕུ་ལས་སེམས་ཅན་དང་ སྐྱེ་
ཤིང་གི་རིགས་སྡེལ་ཐབས་ལམ་བཟོ་སྟེ་ ལག་ལེན་འཐབ་མི་ལུ་གོ།

སྟོན་ཚིག།

ལྷོན་འབངས་སྐྱགས་མཐུན་ཁྲིམས་གཙང་ཐོག་གནས་ན། །
རྒྱལ་ཁབ་བདེ་སྐྱིད་མ་བཙོས་ལྷན་གྱིས་གྲུབ། །
རྒྱལ་སྤྱིའི་རོགས་སྐྱོར་གནས་བསྐྱོད་ངང་གིས་འདུ། །
སྟན་པའི་གྲགས་པ་མ་བརྟུང་ཀུན་ལ་ཁྱབ། །

སྐྱེ་ལྷན་ཉེན་སྲུང་བཙའ་ཁྲིམས་འདི་བརྩམས་པས། །
ཞི་བདེར་གནས་པའི་དབྱར་རྩེའི་སྡེངས་འདི་སྤྲ། །
སྟོག་དང་སྟོག་མེད་ཀུན་ལ་འཚོ་བའི་ཟས། །
མིང་མེད་ཉེན་སྲུང་ལྷན་པའི་ཐབས་སུ་གྲུབ། །

ཕྱི་ཡི་ཤོག་རོས་ཡིག་ཐོག་ཁྲིམས་སུ་བཙམ། །
ནང་གི་དོན་ཚན་ཀུན་ལ་ཕན་པའི་ཚིག། །
སྐྱོད་ངན་དང་པོའི་ལམ་ལ་གནས་པའི་ཐབས། །
ཁྲིམས་འདི་སྤྱི་ཚོགས་ཚེན་མོས་ཆ་འཛོག་མཛད། །

ལྷ་རྣམས་མངོན་པར་འཕགས་པའི་རོལ་མོ་སྟོགས། །
མི་རྣམས་དགེ་བཅུའི་མེ་ཏྲོག་གསར་དུ་འཛིན། །
དགོས་པའི་ལོངས་སྐྱོད་དགའ་བའི་གྲོགས་སུ་འཆར། །
ནད་མཚོན་སུ་གའི་བསྐྱལ་པ་ཞི་གུར་ཅིག། །